

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Veronika Trojková

Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků
na školách a školských zařízeních v Olomouci

Prohlášení

*„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci**“ vypracovala samostatně. Veškeré zdroje informací jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“*

V Olomouci, dne 12. 5. 2020

.....

Bc. Veronika Trojková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala **JUDr. Zdence Novákové, Ph.D.**, za podnětné rady, metodickou oporu a vedení jak bakalářské, tak diplomové práce. Děkuji za laskavý přístup, trpělivost, loajalitu a ochotu při konzultacích. Dále děkuji všem zúčastněným pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení za vstřícnost, otevřenost a věcnost.

Obsah

Úvod	6
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Úvod do problematiky pracovněprávního vědomí	9
1. 1 Vymezení pracovněprávního vědomí	9
1. 2 Právní vědomí	10
1. 3 Pracovněprávní vědomí	13
2 Pracovněprávní vztahy	16
2. 1 Účastníci pracovněprávních vztahů	18
2. 2 Pracovněprávní vztahy ve školství	19
2. 3 Výčet jednotlivých zákonů a vyhlášek vztah. se k problematice školské legislativy	20
3 Teoretické ukotvení práv a povinností ped. pracovníků v záv. na empir. výzkum studie	22
4 Vymezení pedagogických pojmů	29
5 Zhodnocení dosavadních poznatků zkoumané problematiky	33
5. 1 Specifika pracovněprávní úpravy ve školství	33
5. 2 Pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství	34
5. 3 Pracovní poměr pedagogických pracovníků ve školství	35
5. 4 Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru	36
5. 5 Právní vědomí pracovníků mateřských škol v Plzeňském kraji	37
6 Shrnutí teoretické části	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
7 Metodologie empirického výzkumu	41
8 Kvantitativní výzkum	44
8. 1 Náležitosti kvantitativního výzkumu ve vztahu k tvorbě dotazníkového šetření	47
8. 2 Dotazník v pedagogickém výzkumu	48
9 Stanovení výzkumných otázek	49
10 Výsledky výzkumné studie	50
10. 1 Informativní část dotazníkového šetření	51
10. 2 Hodnotící část dotazníkového šetření	57
10. 3 Vědomostní část dotazníkového šetření	62
Závěr	71
Seznam bibliografických zdrojů	73
Seznam internetových zdrojů	75
Seznam vysokoškolských kvalifikačních prací	77

Seznam zahraničních bibliografických zdrojů.....	78
Přílohy	79
Rešerše	80
Knihy	81
Články	87
Vysokoškolské kvalifikační práce.....	97
Online zdroje	99
Vzor dotazníku.....	100
Seznam obrázků, grafů a tabulek	105
Seznam zkratk	106
ANOTACE	107

Úvod

Diplomová práce nesoucí název „*Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci*“ plynule navazuje na bakalářskou práci obhájenou v květnu roku 2018. Tato studie měla za úkol zanalyzovat právní vědomí žáků vybraných středních škol v Opavě. Segment obsahující empirickou část studie zhodnotil jak aktuální stav problematiky, tak obsah školního vzdělávacího programu na středních školách v Opavě. Kromě tématu právního vědomí jsou zde obsaženy i náměty úzce související s výkonem profese pedagogického pracovníka, dále analýza práva a jeho pojetí v současném i historickém kontextu.

Jak již bylo podotknuto v práci bakalářské, v současné době není vymezena ani legislativně ukotvena definice právního vědomí, potažmo vědomí pracovněprávního. V rozmanitém výčtu různých autorů se nachází široký záběr vymezení, ať už více sociologicky či právně pojatých. Těžká je pak spekulace, kam se více či méně přiklonit, proto tato studie apeluje na vědeckou odbornost a maximální možnou aktuálnost zdrojů. Není mým cílem přesycení informacemi a nejasnostmi získaných dat, nýbrž objektivní zhodnocení problematiky, náhled do současného systému školství a v neposlední řadě posouzení proaktivity a reaktivity výkonu profese pedagoga v Olomouci.

Diplomová práce obsahuje souhrnný rozbor poznatků z oblasti práv a povinností pedagogických pracovníků. Dále analyzuje jednotlivé dokumenty, listinná paradigmata, která legislativně upravují pracovněprávní vztahy na pracovišti. V kontextu této studie konkrétně na školách a školských zařízeních, které spadají do katastrálního území města Olomouce.

Spojení práva, resp. povědomí o právu v širokém spektru pedagogického působení s podmínkami výkonu práce je v současné době klíčové pro trvalé udržení ekonomické stability a jistoty zaměstnání. Je na zvážení, jaký podíl zaměstnanců se aktivně zajímá o změny, které vyplývají z novelizace školského zákona.

Již za dob římského práva, jakožto dogmata navazujícího na zvykové právo v období 5. st. př. n. l. bylo známo, že „*neznalost zákona neomlouvá*“, z latiny pak „*Ignorantia juris non excusat*“. Ač prameny práva a právního vědomí sahají až do starověku, je stále aktuální výrok, že neznalost, byť podložená nevědomostí či izolací nic nemění na skutečnosti, že každý občan má povinnost se informovat o platném právu. Je to závazek v rámci profese i existenciálního působení na území státu. Moderní právo již nahlíží na otázku neznalosti obdobně jako

na rovnost před zákonem. Jedná se pak o odůvodněné, resp. legitimní očekávání. Výchozím pramenem práva je v kontinentálním pojetí zákon. Zákon, jako obecně závazný právní předpis, jako dogma státu. Právní vědomí, znalost práva, potažmo i pracovněprávní vědomí a jeho existence, popř. přístupnost je tedy zákonu, jakožto vynutitelné právní síle zcela podrobena.

Cílem diplomové práce je stanovení analýzy a zhodnocení pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci. Jedná se o aktuální a jedinečný výzkum, kde jsou veškeré závěry podloženy relevantními informacemi a daty. Dále má studie za cíl přinést objektivní posouzení znalosti práva, stanovení základních mantinelů, od kterých se odvíjí znalost, popřípadě neznalost právních předpisů. Svou pozici zde má i zjištění úrovně informovanosti a analýza dostupných zdrojů a vědomostí pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v Olomouci. Smyslem je poukázat na jedinečnost, důležitost a věcnost pracovněprávních vztahů ve spojitosti s aktuálním zněním školského zákona.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Úvod do problematiky pracovněprávního vědomí

Pracovněprávní vědomí se ve své nejširší podstatě dělí na dvě části, a to vědomí právní a vědomí pracovní. Nakolik jsou pojmy totožné, v čem se doplňují a kde se liší, se pokusí rozklíčit první kapitola této studie. Nejedná se o polemiku, nýbrž o věcné zhodnocení získaných údajů.

1. 1 Vymezení pracovněprávního vědomí

Právní vědomí je pojem zahrnující tisíce zákonů, vyhlášek, novelizací a nepřehledných ustanovení, kdy znalost všech je v současném pojetí téměř nemožná. Do jisté míry je ale vědomí o právu pojímáno jako soubor znalostí práva, jako předdefinované názory, striktní dogmata, se kterými se člověk seznamuje dnes a denně a jež jsou vyžadovány a vynučovány státní mocí. Právní vědomí je jistý úhel pohledu, subjektivní přeměnění stimulu v předpokládanou reakci, odraz vnímání a připouštění si právních norem do způsobu vlastní existence. Vědomí je jen projevem percepce ve vztahu ke skutečnosti. Právní vědomí pak tento úhel modifikuje, přetváří a dokresluje jedinečnou a subjektivní představu pravdy. Právo přináší do každého úhlu pohledu zákon, co je dogmatem moci.¹

Pracovní vědomí vychází z legislativy daného státu, kdy základním dokumentem je zákoník práce, tj. z. č. 262/2006 Sb., účinný od 1. 1. 2007. Povědomí o pracovním, potažmo pracovněprávním vědomí vychází z pracovněprávních vztahů, ze závislé práce mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, z pracovněprávních vztahů kolektivní povahy. Jedná se o vznik, změnu, skončení pracovního poměru, dále o dovolenou, náhradu školy, společná ustanovení aj. Zákoník práce se zabývá i příslušnými předpisy Evropské unie a v neposlední řadě upravuje některá práva a povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci v módu dočasně práce neschopného pojištěnce. Z tohoto pramení i jisté sankce za porušení právního předpisu.²

Spojením vědomí právního a pracovního vzniká více ucelená představa o pracovněprávním vědomí, o právech a povinnostech jednotlivých subjektů v rámci hranic České republiky.³

¹ ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262> [online].

² ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262> [online]. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast1>

³ *Zákoník práce: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. Par. 33–39.

1. 2 Právní vědomí

Pojem právní vědomí se ve společnosti objevuje již počátkem 20. století. Termínem se zabýval rakouský profesor Eugen Ehrlich. První zápis je datován roku 1913 ve spisu „*Grundlegung der Sociologie den Rechts*“, v českém překladu „*Základy sociologie práva*“. Publikace se snaží o ucelenou koncepci sociologie. Klíčovou ideou je stanovisko, že právo není jen sbírkou zákonů, nýbrž je živým systémem, který je utvářen společností.⁴ Ehrlich diferencuje právo na zákonné a živé. Právo živé je předtermínem, jakýmsi úvodem do právního vědomí a inklinuje k myšlence, že život není řízen jen psanými dogmaty, nýbrž spontánně vytvořenými normami, které vznikaly v průběhu existence civilizace. Subjektivní normy a hodnoty předávány jak písemně, tak ústní tradicí určují, co je a není morálně i zákoně korektní. Ehrlich takto sociologicky pozoroval i vývoj moderní společnosti.⁵

Ehrlichova studie byla podkladem pro práci Marca Hertogha. Tento holandský vědec pokračoval v dělení práva na živé a zákonné. Hertogh poukazoval na značné rozdíly mezi právem evropským a americkým, ptal se na to, jak lidé právo vnímají, co za něj považují, jaké jsou jejich vize. Dalším vědcem, který se zasloužil o rozšíření pojmu právního vědomí byl polský právník a sociolog Adam Podgórecki, autor publikace „*Sociologie práva a pojmu právní cítění*“.⁶ Podgórecki podpořil v 60. a 70. letech minulého století řadu výzkumů, které z části sám organizoval a propagoval. Mezi ten největší a nejvýznamnější patřil výzkum zaměřen na míru tolerance právních norem na území Holandska a Belgie. Empirická pasáž podpořila původní hypotézu, že akceptovatelnost právních předpisů je dána mírou jejich obecných vlastností a důsledků v trestním řízení. Autor obecně poukázal na skutečnost, že nejvíce tolerována jsou nařízení, která přímo souvisejí s právy a povinnostmi každého občana na denní bázi. Vše ostatní je již vnímáno jako druhořadé a méně důležité.⁷

K zajímavým výsledkům došli i vědci z Velké Británie, Walker a Argyle, kteří až tak neapelovali na samotné právo a jeho deklarované zákonitosti, ale spíš na vliv sociální vrstvy. Právě sociální vrstva, potažmo skupina, v níž se osoby nacházejí má přímý dopad na akceptaci právních norem. Vědci testovali tvrzení, které bylo předmětem deklarace v souvislosti

⁴ RAISER, Thomas. *Woher kommt unser Rechtsbewusstsein*, Frankfurter Rundschau. [online]. [cit. 2017-09-06]. Dostupné z: <http://www.fr.de/politik/spezials/doku---debatte/woher-kommt-unser-rechtsbewusstsein-a-1190248>

⁵ OLIVA, Jakub. Právní vědomí. Olomouc, 2014. diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právnická fakulta.

⁶ VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. vyd. 1. Praha: ASPI, 2004.

⁷ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Právní vědomí v teoreticko-empirickém pohledu*. Brno: Masarykova univerzita, 2015.

s výrokem, že zákon, který něco zakáže a posléze dovolí působí ve smyslu „moralizace“. Z toho vyplývá, že co bylo zakázáno je nově povoleno. Testování proběhlo na 308 mladých lidech, kteří pomocí šestistupňové škály hodnotili jednání v rozmezí od nejvíce přijatelné (1) po absolutně nepřijatelné (6).⁸

Dalším významným autorem, který se zabýval studiem normativních systémů je Viktor Knapp. Knapp byl významný český právník a politik, který působil jako poslanec Národního shromáždění ČSSR. Právní vědomí vnímal jako proměnlivý fenomén, diferencoval právní vědomí v rovině skupinové, individuální a v závislostech na skupině (náboženském vyznání, příslušnosti k marginální skupině a. j.).⁹

Právním vědomím, jako jedním ze základních pojmů existence práva se zabývali čeští autoři Kubů, Osina a Grygar v publikaci *Teorie práva 1*. Právní vědomí vysvětlují jako subjektivní vztah jednotlivce, potažmo společnosti, ať už z globálního hlediska či společenských skupin ve vztahu k právu. Konkrétněji se jedná o normativní právní akty obsahující zákony, aktuální nařízení vlády, popřípadě vyhlášky ministerstev. Dále se právní vědomí zabývá procesem tvorby samotného práva, jeho uskutečňováním skrze orgány státní správy a samosprávy. Autoři neopomíjí ani negativní jevy spojené s existencí pojmu ve smyslu deliktů.¹⁰ Právní vědomí spadá svým zaměřením pod vědomí společenské, tj. pod sociologii samotnou. Vymezení společenského vědomí je nosným pojmem marxistické sociologie. Karel Marx vymezil společenské bytí jako prvotní, určující a nezávislou potřebu na materiální povaze věcí. S tímto úzce souvisí i pojmy jako kolektivní a společenské vědomí, běžné, každodenní nebo masové vědomí.¹¹

Vzájemný vztah mezi individuálním jedincem, skupinou, popřípadě celou kulturou je odrazem právní oblasti ve vědomí celé lidské populace. Populaci je možno vymezit jako souhrn názorů, představ a úhlu pohledu na právní normy. Samotná znalost práva a společenských standardů se vyznačuje jako psychický projev, který udává hranice mezi objektivním vnímáním právní skutečnosti a právním chováním a jednáním.¹²

⁸ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Právní vědomí v teoreticko-empirickém pohledu*. Brno: Masarykova univerzita, 2015.

⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995.

¹⁰ KUBŮ, Lubomír., OSINA, Petr a Jiří GRYGAR. *Teorie práva I.*, Vydavatelství UP Olomouc, Olomouc 2003.

¹¹ ČECHÁK VLADIMÍR. Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 2019-07-12]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/V%C4%9Bdom%C3%AD_spole%C4%8Densk%C3%A9

¹² VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. vyd. 1. Praha: ASPI, 2004.

V publikaci Pavla Varvařovského „*Základy práva, o právu, státě a moci*“ se vyskytuje další možný pohled na právní vědomí. Autor vysvětlil problematiku ve dvou sférách, a to ve sféře zabývající se představami o právu, tj. tím, co je v dané společnosti bráno jako platné a v druhé řadě jako názor na právo. Představy o právu vymezují hranice toho, co je právně vnímáno jako správné a hranice, kde se jedná o protiprávnost. Ne vše, co je dáno zákonem je i společností vnímáno jako dogma a ne vše, co má status protiprávní je v tomto smyslu i chápáno. Dochází tak k subjektivnímu vnímání objektivní pravdy, resp. jeden a tentýž pojem je interpretován v nejrozmanitějších skupinách a společnostech. Na tuto skutečnost odkazují ve své studii i autoři Walker a Argyle. Druhou rovinou pojetí je názor na právo. „*Co je a co není právní? Kdy se jedná o diskriminaci a kdy o hranici právní/protiprávní?*“ Základním omylem ve vnímání práva a utvoření jeho představy je sociální konstrukt ve smyslu chybného předpokladu správnosti. Zde se jedná již o úvahy a sociologicky pojaté termíny. Těmi základními jsou „*de lege lata*“ (představa o tom, jaké právo je) a „*de lege ferenda*“ (úvaha ve smyslu modifikace práva, toho, jaké by mělo být). Vše výše popsané je do jisté míry ovlivněné kulturou. V kontextu této práce nejvíce právní kulturou dané společnosti.

Právní kultura obsahuje jisté vzorce chování a jednání, zpravidla historicky podložené a existenciálně podstatné pro danou kulturu/subkulturu. Vyšší úroveň kulturního či právního vědomí je u národů, kde míra a stupeň práva v průběhu historie zůstaly na stabilní pozici. Právo bylo předáváno v jeho nejsprávnější, laicky přenesené formě a stalo se standardem, který bylo možno vyčíst ze zkušeností.¹³

Z pedagogického hlediska je právní vědomí v pedagogickém slovníku vymezeno jako: „*Výchova zaměřená na vytváření právního vědomí občanů, znalosti právních norem a zákonů a na jejich respektování. V českém základním vzdělání je součástí předmětů „občanská výchova“ v 6. – 9. ročníku.*“¹⁴

Právní vědomí je spjato se společností jako takovou od těch nejmenších článků, tj. jednotlivce a jeho subjektivního vnímání, po vědomí skupin či celé společnosti, které provázejí lidstvo od prvopočátků.

¹³ VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. vyd. 1. Praha: ASPI, 2004.

¹⁴ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 177.

1. 3 Pracovněprávní vědomí

Pracovněprávní vědomí je v České republice upraveno z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, účinný od 1. 1. 2007. Zákoník práce se skládá ze 14 částí a 2 hlav. V jednotlivých částech jsou vymezena všeobecná ustanovení, pracovní poměr, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, pracovní doba a doba odpočinku, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, dále jen "BOZP", odměňování za práci, odměna za pracovní pohotovost a srážky z příjmu ze základního pracovněprávního vztahu. Dále zde má své místo i náhrada výdajů v souvislosti s výkonem práce, překážky v práci, dovolená, péče o zaměstnance, náhrada majetkové a nemajetkové újmy, informování a projednávání, působnost odborové organizace, rada zaměstnanců a zástupce pro oblast BOZP. Součástí jsou také společná, přechodná a závěrečná ustanovení.¹⁵

Pracovněprávní vědomí není záležitostí novodobou, z historického hlediska se utvářelo od starověku. Na území dnešní České republiky jsou zmínky o první pracovní smlouvě datovány ve 13. století. Tehdy se jednalo o smlouvy učednické. Později vznikly smlouvy nádenické, tovaryšské a došlo k vysvětlení služebních vztahů. Dále byly upraveny práva a povinnosti poddaných v robotním patentu. Robotní patenty a jejich náležitosti jsou pak již dílem tereziánských osvícenských reforem po roce 1775. Zasloužila se o ně Marie Terezie z rodu Habsburků, královna uherská a česká. V 18. století dochází k unifikaci práva, což je záměrná a cílevědomá činnost subjektů k vytvoření právních norem. Postupně se objevují práva upravující práci dětí nebo například stanovení neděle jako dne klidu. Již v této době byly upraveny zásady mezd, kdy odměna zaměstnanci za vykonanou práci přicházela v měsíčních cyklech. Objevují se i pracovní podmínky upravující BOZP, popřípadě dělnická novela živnostenského řádu.¹⁶

V měřítku evropském se stala významným bodem 30. léta 18. století, kdy došlo k průmyslové revoluci. Hlavním postavou je James Watt, který jako první člověk použil pro práci parní stroj. Zabýval se pomalou proměnou nevykonné manufakturní společnosti na tovární a zefektivněním pracovních podmínek zaměstnanců. Pozornost upínal i na podnikovou sociální politiku, což je období zhruba poloviny 19. století. Důsledkem mnoha historických změn se na konci 19. století objevuje první věda zabývající se managementem, rozvíjí se sociální politika státu – člověk není jen pracovní silou, ale živou bytostí s právy a povinnostmi. Nyní už se nejedná

¹⁵ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019. [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>.

¹⁶ KACÍRKOVÁ, Alena. *Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/2qdbi9/>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s.. Vedoucí práce Mgr. Ilona Kostadinovová.

jen o pracovní sílu, ale člověka v jeho bio-psycho-sociálně-spirituální rovině. Dále o jeho pracovní prostředí a podmínky práce.¹⁷

Pracovní právo, obdobně jako pracovní, resp. pracovněprávní vědomí se vyvíjí společně s pracovními vztahy. Výrazným ukazatelem a měřítkem legitimitnosti se stalo právo obligační, jinak také závazkové. Závazkové právo je součástí práva soukromého, je tvořeno právními normami, které upravují závazky. Z důsledku jeho existence máme dodnes v právním systému České republiky pracovní smlouvu.¹⁸

Jiné zmínky pochází již z dob Václava II. Zde se jednalo o dokument „*Horní zákon*“. Horní zákon, latinsky „*Ius regale montanorum*“ popřípadě také „*Constitutiones iuris metallici*“ byl kodex vydán v latině, který upravoval mimo jiné i mincovní reformu. Zákon se skládal ze 4 knih a deklaroval pracovní podmínky poddaných.¹⁹

K významným a negativním změnám pracovního práva a podmínek upravujících pracovněprávní vztahy došlo během období obou světových válek. Během první světové války, a to hned v roce 1914 byly odstraněny instituce, které se zabývaly ochranou zaměstnance. O dva roky později došlo k přijetí nového občanského zákoníku. Dále vznikl zákon o tzv. obchodních pomocnících. Zde byly ukotveny a upraveny podmínky pracovní smlouvy, pracovní doba, odměňování za vykonanou práci i BOZP. V poválečném období se zvyšovala náročnost na ekonomický, ale hlavně lidský potenciál. Odměna a uznání za vykonanou práci sloužila jako motivující mantinel zaměstnání. Po válce vzniklo ministerstvo sociální péče a sociální ústav, který stál v čele sociální politiky. Důsledkem války byla vysoká nezaměstnanost, vznikl systém dávek nezaměstnaných. Tento zákon měl fungovat maximálně rok od skončení válečné situace, a to do r. 1919. Nicméně, situace byla prodloužena z důvodu neklesající nezaměstnanosti. V roce 1921 vzniká Gentský systém, což znamenalo vyplácení podpory pro nezaměstnané odborovým organizacím. Tento systém byl ovšem vázán nutností minimálně šestiměsíčního členství v odborech.²⁰ Na kolik byl a nebyl výhodný je již mnoholicné a neslouží účelům této studie.

¹⁷ RUSSELL, Ben. *James Watt: making the world anew*. London: Reaktion Books, 2014.

¹⁸ NEŠČÁKOVÁ, Libuše. *Pracovní právo pro neprávnický: rozbor vybraných ustanovení, praktická aplikace, vzory a příklady*. Praha: Grada, 2012. Právo pro každého (Grada).

¹⁹ JAN, Libor. *Václav II.: král na stříbrném trůnu : 1283-1305*. Praha: Argo, 2015. Ecce homo.

²⁰ KAČÍRKOVÁ, Alena. \textit{Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru} [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/2qdbi9/>>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s.. Vedoucí práce Mgr. Ilona Kostadinovová.

Doba poválečná byla ve znamení smluv kolektivní povahy. V roce 1933 došlo k vyvrcholení hospodářské krize, a to poklesem o 40 % hrubého domácího produktu. Období protektorátu zřizuje úřad práce, který zavedl tzv. pracovní knížky – údaje o zaměstnanci, kde je uvedena délka práce a kvalifikace. Až v roce 1965 začíná docházet k sjednocování pracovního práva, kdy byl přijat zákon 65/1965, zákoník práce, platný od 1. 1. 1966. Do roku 1989 v něm došlo zhruba ke 40 změnám.²¹

V dnešní době je státem uznávána právní norma zákoník práce, z. č. 262/2006 Sb., který je vzhledem ke své důležitosti vymahatelný právní mocí. Vzhledem k tématu této diplomové práce se následující pasáž bude zabývat vztahy pracovněprávními ve vztahu k pedagogickým pracovníkům.

Zákoník práce, konkrétně pak pracovněprávní vztahy se zabývají způsobem vzniku, zániku a délkou trvání pracovního poměru. V resortu školství se obvykle uděluje smlouva na dobu určitou, kdy jsou vymezeny základní mantinely obou smluvních stran. Jsou zde zakomponovány předpoklady vzniku zvláštních typů pracovních poměrů a standardy, které apelují na dodržování kázně na pracovišti. Dále se pracovněprávní vztahy zabývají dovolenou, mzdami a náhradou mezd ve smyslu nemocenské, popřípadě ošetřování člena rodiny, podstatou a plněním pracovní doby, prací nad úvazek, popřípadě přesčasy a jejich možnostmi skrze vyplácení odměn. Nelze opomenout i BOZP, které právě ve školství musí být dostatečně proškoleny a brány v důležitosti. Vzhledem k povaze zaměstnání pedagogických pracovníků, a nejen jich se občanskoprávní vztahy zabývají odpovědností za škodu a jejich náhradami, způsoby, jak řešit spory na pracovišti a případy, kdy je práce konána mimo pracovní poměr, tudíž na dohodu o provedení práce a dohodu o provedení činnosti. Tyto dvě dohody jsou laicky popisovány jako „brigáda“ a mají svá specifika.²²

²¹ KAČÍRKOVÁ, Alena. \textit{Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru} [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/2qdbi9/>>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s.. Vedoucí práce Mgr. Ilona Kostadinová.

²² *Zákoník práce: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. Par. 73-75.

2 Pracovněprávní vztahy

V české legislativě, konkrétně v zákoníku práce jsou uvedeny tyto typy pracovněprávních vztahů: pracovní poměr dle § 33 a 37, dohody o provedení práce mimo pracovní poměr dle § 75 a 76 a brigády, výpomoci, domácí práce konány mimo pracovní poměr, a to na dohodu o provedení práce a dohodu o provedení činnosti.²³ Nový občanský zákoník se zabývá sektorem závazkového práva, kdy mimo jiné upravuje i náležitosti smluv dle § 1724 - 1788.²⁴ Zde je užito římského paradigmatu „*Pacta sunt servanda*“ v překladu „*Smlouvy mají být dodržovány*“.²⁵

Pracovní poměr na základě **pracovní smlouvy** je uveden v zákoně č. 262/2006 Sb. Konkrétně v hlavě II., §33 - 34b. Jedná se o vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, není-li v zákoně uvedeno jinak. Základními náležitostmi pro validitu každé listiny je druh práce, který bude zaměstnanec vůči svému zaměstnavateli konat, místo, popřípadě místa, kde bude činnost vykonávána a v neposlední řadě den nástupu do zaměstnání. Bez těchto údajů je listina neplatná. Všechny pracovní smlouvy musí být sjednány písemně, a to vždy v nejméně dvou vyhotoveních, kdy každá smluvní strana obdrží originál.²⁶

Pracovní smlouva se dále dělí na smlouvu na dobu určitou a smlouvu na dobu neurčitou. Smlouva na dobu určitou je sjednána na dobu, která je výslovně uvedená v listině, není-li stanoveno jinak. V případě, že ve smlouvě není uvedeno datum, je automaticky brána jako smlouva na dobu neurčitou. Listina ovšem nesmí přesáhnout 3 roky včetně s možností zaměstnavatele jí dvakrát prodloužit. Maximální délka trvání tohoto smluvního typu je 9 let. Tímto je regulována doba pracovního poměru u jednoho zaměstnavatele.²⁷

Smlouva na dobu neurčitou je typ smlouvy, který není časově omezen, ani regulován. Je zde tak jako u smlouvy na dobu určitou ujednána, krom nutných náležitostí, i délka trvání výpovědní lhůty. Z pravidla je dvouměsíční a má právo jí využít jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel. Taktéž jsou zde ustanoveny náležitosti dovolené.²⁸

Dohoda o provedení práce je smluvní vztah dvou stran, zaměstnance a zaměstnavatele, konaný mimo pracovní poměr, který je písemně stvrzen a vyhotoven minimálně ve dvou

²³ *Zákoník práce: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. Par. 75, ISBN 978-80-7488-340-8.

²⁴ *Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka* ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-201-2.

²⁵ KUTNAR Stanislav. *Smlouvy z pohledu nového občanského zákoníku*. [online]. [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smlouvy-z-pohledu-noveho-obcanskeho-zakoniku-zakladni-prehled-93107.html>

²⁶ *Zákoník práce: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. Par. 33–39.

²⁷ Tamtéž. Par. 33,34.

²⁸ Tamtéž. Par. 39.

originálních, validních, provedeních. Tato dohoda se uzavírá na dobu určitou, kdy dle § 75, části III. zákoníku práce nesmí rozsah přímé pracovní činnosti překročit zákonem stanovených 300 hodin. Do tohoto vymezení se započítávají i hodiny plněny zaměstnancem vůči zaměstnavateli na jinou dohodu. Vzhledem k typu pracovněprávního vztahu a jeho striktnímu vymezení není zaměstnanec, poplatník, ani zaměstnavatel do výše 10 000 Kč včetně povinen odvádět sociální a zdravotní pojištění. V této věci poplatník není ve vztahu k výkonu povolání považován za zaměstnance. V případě hrubé mzdy o minimální výši 10 001 Kč je již zákonem daná povinnost sociální a zdravotní pojištění uhradit.²⁹ Ve vlastním zájmu zaměstnanec podepisuje prohlášení k dani, kdy je osvobozen od daňového plnění do hranice výdělku 10 000 Kč včetně. Pokud poplatník pracuje na dohodu, ovšem nepodepsal u zaměstnavatele prohlášení k dani, činní měsíční daňový odvod 15 % ze superhrubé mzdy. V případě podepsání prohlášení k dani a výdělku nepřesahujícího 10 000 Kč včetně je odváděná daň zálohová, kde je možno uplatnit slevu na poplatníka, studenta nebo vyživované dítě. Tento typ dohody je výhodný pro osoby, za které platí zdravotní pojištění stát, tj. studenti, důchodci, osoby na rodičovské, popřípadě na mateřské dovolené, nezaopatřené děti nebo zdravotně-tělesně postižení.³⁰

Dohoda o pracovní činnosti je smluvní uzavření pracovní dohody mimo pracovní poměr dle § 76 zákoníku práce. Délka plnění nesmí v jednom týdnu překročit polovinu výše průměrné pracovní doby zaměstnance (obvykle 20 hodin). Tato doba se vypočítává z celkového množství odpracovaných hodin v jednotlivých týdnech daného roku, na kterou byla ujednána, nejdéle však 52 týdnů. Listina se uzavírá na dobu určitou v minimálně dvou originálních vyhotoveních pro obě strany. Je zde uveden sjednaný druh práce a pracovní doba. Hraniční částka daňového plnění je 3 000 Kč včetně, kdy nad rámec této sumy je odváděno zdravotní a sociální pojištění. Pokud zaměstnanec pracuje na více dohod u různých zaměstnavatelů, sčítá se jeho příjem a daň je vypočtena z finální částky superhrubé mzdy. Pokud zaměstnanec podepsal dohodu o provedení činnosti u různých zaměstnavatelů, daň je odváděna u každého příjmu zvlášť.³¹

Společná ustanovení zániku dohody o provedení práce a dohody o provedení činnosti, v případě, že nejsou ujednány předem jsou tyto: dohoda o ukončení práce k danému dni, výpověď bez udání důvodu (15denní výpovědní lhůta), popř. okamžitým zrušením dohody.³²

²⁹ *Zákoník práce: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. Par. 76.

³⁰ Tamtéž. Par. 75.

³¹ Tamtéž. Par. 76.

³² Tamtéž. Par. 75, 76, 303.

2. 1 Účastníci pracovněprávních vztahů

Účastníkem pracovněprávních vztahů se dle zákoníku práce, hlavy II. rozumí zaměstnanec, zaměstnavatel, popřípadě zastoupení zaměstnance ve smyslu rady zaměstnanců nebo odborové organizace a. j.

Zaměstnanec je dle § 6 nového občanského zákoníku „*způsobilost fyzické osoby jako zaměstnance mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti, jakož i způsobilost vlastními právními úkony nabývat těchto práv a brát na sebe tyto povinnosti vzniká, pokud není v tomto zákoně stanoveno jinak, dnem, kdy fyzická osoba dosáhne 15 let věku.*“³³ Zaměstnanec je subjektem, který vykonává na základě pracovněprávních vztahů pro zaměstnavatele práci, to však nejdříve od 15 roku, kdy je subjekt právně způsobilý vůči svým právům a povinnostem. Dále jsou za zaměstnance považováni členové družstva, nejsou-li v pracovním poměru a společníci společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti.³⁴

Zaměstnavatel je vymezen taktéž v § 6 a jedná se o „*právní osobu nebo fyzickou osobu, která zaměstnává fyzickou osobu v pracovněprávním vztahu. Zaměstnavatel vystupuje v pracovněprávních vztazích svým jménem a má odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.*“³⁵

Za zaměstnavatele jsou v České republice označeny 3 subjekty, a to **stát a státní instituce**, tj. veřejný sektor, **právní osoby** vystupující jako společnost s ručením omezeným, komanditní nebo akciová společnost a **fyzické osoby**. Mimo tento výčet se jedná i o osoby samostatně výdělečně činné a jiné fyzické osoby, které mají způsobilost k právům, povinnostem a právním úkonům, které vznikají od 18 let věku (ve výjimečných případech od 16 let.)³⁶

³³ SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2283-1. s 74.

³⁴ Tamtéž, s. 74.

³⁵ Tamtéž, s. 75.

³⁶ Tamtéž, s. 79.

2. 2 Pracovněprávní vztahy ve školství

Pracovněprávní předpisy zajišťují práva a povinnosti všem účastníkům smluvních stran. Tato diplomová práce se zabývá pracovněprávním vědomím pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci a spojuje tedy znalosti z oblasti pracovního práva a nového občanského zákoníku.

Pracovněprávní vztahy v resortu školství se řídí dle školského zákona. Došlo k doplnění o paragrafy 22a, 22b a 31. Tyto části právních předpisů upravují a modifikují práva a povinnosti pedagogických pracovníků. Zde se jedná o postupy v případě, kdy dojde k závažnému porušení povinností ze stran zaměstnance nebo zaměstnavatele, které jsou stanoveny zákonem. Výše zmiňovaná právní úprava reaguje na situace spojené s patopsychologickými jevy jako je násilí a šikana v prostředí vzdělávacích institucí.³⁷

V rámci výkonu pedagogické profese je potřeba vymezit veřejnou správu, a to státní správu a samosprávu. Pod pojmem státní správa je možno si představit různé resorty, kam spadá i ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dále jen "MŠMT", které je podřízeno kontrole České školní inspekce. Z hlediska samosprávy jsou vykonavatelem školství kraj, obec nebo školská rada.³⁸

Resort školství je poměrně různorodý a z hlediska práv a povinností je třeba vymezit důležitost znalostí ohledně samotné formulace pojmu pedagogický pracovník, popř. BOZP, kde je nutno zahrnout ponaučení žáků, jako předpoklad prevence, dohled nad žáky v prostorách školy i v případě mimoškolních aktivit. BOZP se týká ve své podstatě všech aktivit spojených s vyučováním i jinými činnostmi v plánu školy jako je například lyžařský a plavecký výcvik, plavání, sportovně-turistické kurzy, výlety, výjezdy do zahraničí a dále pak organizace různých programů vždy se zřetelem na maximální možné zajištění bezpečnosti. Toto je nezbytným mantinelem pro výkon pedagogické profese. Další právní úprava se zabývá případy, kdy dojde k porušení BOZP vlivem žáka, učitele nebo vnějšího ovlivnitelného, popřípadě neovlivnitelného činitele. Zde spadají úrazy žáků, samotný pojem školní úraz a jeho záznam. V neposlední řadě pak statistika školních úrazů. Zvláštní kapitolou v oblasti BOZP je dnes rozšířený fenomén, a to šikana mezi žáky škol a školských zařízení.

³⁷ SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009.

³⁸ JABŮRKOVÁ, Vendula a Veronika VLČKOVÁ. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Olomouc: Hanex, 2005. Vzdělávání a informace.

V rámci BOZP může dojít k těmto pochybením: ohrožování mravnosti §205, neposkytnutí pomoci § 207, týrání svěřené osoby § 215, ohrožování výchovy mládeže § 217, svádění k pohlavnímu styku § 217, podávání alkoholických nápojů mládeži § 218. Dále pak podávání anabolických látek, vydírání, útisk a. j. V rámci pracovněprávních vztahů je celá řada zákonů, které jsou pilířem správné funkčnosti profese pedagoga. Jedná se zde o propojení nového občanského zákoníku, trestního zákoníku a zákoníku práce. Z trestního zákoníku je zásadní nakládání s osobními údaji. Dle § 178 se ten, kdo se dopustí, byť by z nedbalosti, sdělení, zpřístupnění, přisvojení nebo jiného zpracování osobních údajů, dopouští se trestného činu s možností trestu odnětí svobody až na tři roky. Dále je zde možnost zákazu činnosti nebo peněžitého trestu.³⁹

2. 3 Výčet jednotlivých zákonů a vyhlášek vztahujících se k problematice školské legislativy

Tato podkapitola obsahuje výčet jednotlivých zákonů s akcentem na problematiku pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků. Nachází se zde zákony přímo upravující jak pracovněprávní vztahy, tak zákony ve vztahu ke škole a školským zařízením, potažmo samotným pedagogickým pracovníkům.

Zákony vztahující se obecně k pracovněprávním vztahům

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- zákon č. 2/ 1991 Sb., o kolektivním vyjednávání
- vyhlášku č. 288/2003 Sb., kde je upravena práce a pracoviště ve vztahu k těhotným a kojícím ženám a mladistvým s výjimkou práce z důvodu přípravy na povolání

Zákony, vyhlášky a nařízení vlády ve vztahu k zaměstnancům školy a školských zařízení

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - školský zákon
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

³⁹ JABŮRKOVÁ, Vendula a Veronika VLČKOVÁ. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Olomouc: Hanex, 2005. Vzdělávání a informace.

- nařízení vlády č. 222/2010 Sb., ze dne 14. 6. 2010, kterým se stanoví katalog prací ve veřejných službách a správě nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, v platném znění
- nařízení vlády č. 75/2005 Sb., ze dne 26. 1. 2005 o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění nařízení vlády č. 273/2009 Sb.
- vyhláška č. 263/2007 Sb., ze dne 4. 2. 2007, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
- vyhláška 84/2005 Sb., ze dne 23. 2. 2005 o nákladech na závodní stravování a jejich úhradě příspěvkových organizací zřízených územními samosprávnými celky, v platném znění
- vyhláška č. 317/2005 Sb., ze dne 1. 1. 2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků, v platném znění
- vyhláška č. 430/2001 Sb., ze dne 13. 12. 2001 o nákladech na závodní stravování a jejich úhradě v organizačních složkách státu a státních příspěvkových organizacích, v platném znění
- vyhláška č. 64/2005 Sb., ze dne 9. 2. 2005 o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů ve znění vyhlášky č.57/2010 Sb.
- vyhláška č. 114/2002 Sb., ze dne 1. 5. 2002 o fondu kulturních a sociálních potřeb, v platném znění

3 Teoretické ukotvení práv a povinností pedagogických pracovníků v závislosti na empirický výzkum studie

Teoretické ukotvení práv a povinností pedagogických pracovníku je předmětem zkoumání empirické části této studie. Témata byla zvolena po zvážení jejich náročnosti a v závislosti na objektivně ověřitelných údajích o dané problematice.

- **Pedagogický pracovník**
- **Charta učitelů**
- **Předpoklady pro výkon pedagogického pracovníka**
- **Pracovní doba pedagogického pracovníka**
- **Platové poměry pedagogických pracovníků**
- **Další vzdělávání pedagogických pracovníků**

Pedagogický pracovník

Oslovením „pedagogický pracovník“ se rozumí FO, která vykonává přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost, kdy dochází k realizaci výchovy a vzdělávání vlivem přímé pedagogické činnosti. Tato fyzická osoba je zaměstnancem PO (školy) v zastoupení statutárního orgánu, popřípadě je zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je taktéž FO, která konává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.⁴⁰ Těmito osobami se rozumí učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a speciální pedagog. Dále pak vychovatel, psycholog (školní psycholog, patopsycholog...), pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, vedoucí pedagogický pracovník.⁴¹

Pracovní podmínky pedagogických pracovníků

Pracovní podmínky pedagogických pracovníků jsou vymezeny v zákoníku práce a v pracovním řádu školy. Tento řád upravuje normy, které jsou vyžadovány od všech účastníků pracovního procesu. Vymezuje pracovní náplň, její rozvržení na přímou a nepřímou pedagogickou činnost. Zabývá se pracovněprávními podmínkami učitelů a jejich činností pomocí profesiografie.⁴²

⁴⁰ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁴¹ Tamtéž

⁴² PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 174.

Profesiografie je označení různých metod a přístupů, které jsou zaměřeny na zkoumání a rozbor určitého povolání.⁴³ V případě této studie pak na profesi pedagogického pracovníka.

Charta učitelů

Charta učitelů je významný dokument, kde se jedná se o doporučení týkající se postavení učitelů. Je to soupis návrhů, které jsou garantovány všemi státy OSN.⁴⁴ Charta byla přijata 5. října 1966 v Paříži. Dokument pojednává o základních lidských právech s akcentem na právo na vzdělání. Dále pak propaguje deklaraci práv dítěte a šíření míru, respektu a vzájemné porozumění mezi mládeží napříč jednotlivými státy. Dokument deklaruje rozvoj člověka – učitele po kulturní, morální, ekonomické a sociální stránce. Vztahuje se k mezinárodním konvencím ve vztahu k učitelům. Jako příklad je možno uvést konvenci z r. 1948, která se zabývala svobodou spolčování a ochranou práv organizovat se ve skupiny (náboženské, politické nebo etnické).⁴⁵ Tento dokument se snaží o doplnění existujících norem, které zastřešují specifické profesní problémy, řešení těchto problémů a jejich doporučení. Cílem listiny je sjednotit postavení učitelů, mít všeobecně platné normy a opatření zamezující jejich porušení.⁴⁶

Práva učitele

Právo učitele má ve svém opodstatnění více významů, jedná se o úroveň subjektivní, na bázi jednotlivé školy, která je stanovena vedením organizace, popřípadě radou školy nebo jinými výkonnými orgány. Z hlediska republikového se práva učitelů pojmají jako práva, která jsou stanovena zákonem. Z mezinárodního pohledu se jedná o doporučení UNESCO nebo zformulování myšlenek do Charty učitelů, blíže kapitola 3. 2 této studie.⁴⁷

Předpoklady pro výkon profese pedagogického pracovníka

Pedagogickým pracovníkem může být jen ten, kdo má potřebnou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává. Je nezbytně nutná trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost a způsobilost k právním úkonům. Dále je nutno v případě, že potřebnou kvalifikaci získal pedagogický pracovník v zahraničí, prokázat znalost českého jazyka. Tomuto se děje

⁴³ VRONSKÝ, Jiří. Profesiografie a její praktické využití při řízení lidských zdrojů v organizaci. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Vzdělávání dospělých.

⁴⁴ JABŮRKOVÁ, Vendula a Veronika VLČKOVÁ. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Olomouc: Hanex, 2005. Vzdělávání a informace. s. 3. ISBN 80-85783-55-x. s. 6

⁴⁵ Tamtéž, s. 100-101.

⁴⁶ Tamtéž, s. 100.

⁴⁷ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 177.

v programech celoživotního vzdělávání, v programech pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v jazykových školách/centrech, která vydávají certifikovaná osvědčení.⁴⁸ Aby fyzická osoba mohla plnit povinnosti vyplývající z legislativy školského zákona, je nezbytně nutné, aby měla potřebnou kvalifikaci. Dle zaměření a místa výkonu profese se liší i jednotlivé typy potřebného vzdělání. Předpokladem pro výkon pedagogické profese je minimálně středoškolské vzdělání v oboru pedagogika, dále vyšší odborné vzdělání zakončeno absolutoriem a vysokoškolské vzdělání získáno vzděláváním v akreditovaném studijním programu oboru pedagogika. Vzdělání je možno nabýt také v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů – mateřských, základních nebo středních škol. Poslední možností je vzdělání dosáhnout vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd různého zaměření.⁴⁹

Pracovní doba pedagogického pracovníka v České republice

Pracovní doba pedagogického pracovníka se standartně dělí na přímou a nepřímou pedagogickou činnost. Přímá pedagogická činnost je stanovena buďto na celý školní rok, popřípadě do konce daného pololetí. V případě celoročního provozu, popřípadě provozu sociálních služeb je dána přímá pedagogická činnost na období jednoho kalendářního roku. Rozsah hodin je stanoven dle ustanovených právních norem u škol zřízených ministerstvem, krajem, obcí nebo svazem obcí. Pracovní doba se může týdně navýšit o maximálně 4 hodiny nad rámec zaměstnancova úvazku, popřípadě je modifikovatelná po vzájemné domluvě obou stran. Rozsah hodin stanovuje vrcholný orgán moci výkonné, a to vláda.⁵⁰ Nejedná-li se o výkon přímé pedagogické činnosti, je možno práci vykonávat i na jiných místech, než je školské zařízení, kde pedagogický pracovník působí. Nepřímá pedagogická činnost je pak všechna ostatní práce s přímou pedagogickou činností související.⁵¹

Pracovní smlouva pedagogických pracovníků

Pracovní smlouva pedagogických pracovníků je dána zákoníkem práce. Je to listinný dokument, který podpisem stvrzuje svou platnost. **Pracovní smlouva na dobu určitou** zavazuje zaměstnance působit na jednom pracovním místě v období minimálně 12 a maximálně

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

⁴⁹ Tamtéž, par. 20.

⁵⁰ Tamtéž, par. 21.

⁵¹ ČESKO. Vyhláška č. 263/2007 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>

36 měsíců ode dne kdy došlo k vzniku pracovněprávního poměru. Poté se typ smlouvy změní buď na smlouvu na **dobu neurčitou**, popřípadě pracovní poměr zaniká.⁵² Pracovní poměr zaniká dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením ve zkušební době nebo okamžitým zrušením.⁵³

Platové poměry pedagogických pracovníků

Nařízení vlády ze dne 25. září 2017 (341/2017 Sb.) upravuje platové poměry zaměstnanců ve veřejných službách a správě. V úvodním ustanovení je podrobně popsáno, jaké náležitosti musí být splněny, aby zaměstnanec, v případě této studie pedagogický pracovník, mohl přijímat od svého zaměstnavatele plat. Jedná se o vymezení kvalifikačních předpokladů pro zařazení do platových tříd, započitatelná praxe, možnost příplatků v případě, jedná-li se o ztížené pracovní podmínky.⁵⁴ Bude-li se práce orientovat na státní školská zařízení, bude zde podstatné, jakého vzdělání dosáhl pracovník vzhledem k výkonu svého povolání. Platová třída je ovlivněná stupněm dosaženého vzdělání a také započitatelnou dobou výkonu profese. V platových tabulkách lze na základě platové třídy a stupně zjistit, jaký zaměstnanci od zaměstnavatele náleží plat. Toto ovšem není finální suma vzhledem k jistým možnostem osobního ohodnocení a příplatků. Vzhledem k náročnosti výkonu povolání je možno zařadit zaměstnance do vyšší platové třídy. Od roku 2018 došlo k plošnému navyšování platů ve službách státní správy. Dotklo se to krom pedagogických pracovníků i úředníků, popřípadě policistů.⁵⁵

⁵² ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb., §23a In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁵³ SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s.93. ISBN 978-80-244-2283-1. s 74.

⁵⁴ ČESKO. Nařízení vlády č. 341/2017 Sb., § 2.In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 09. 06. 2019]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-341>.

⁵⁵ Pracomat. Platové třídy a tabulky státních zaměstnanců 2020. [online]. [cit. 09. 06.2019]. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/pro-pracujici/228-platy-statnich-zamestnancu.html>

Následující tabulka obsahuje rozdělení platových tříd planých od 1. 9. 2019.

Tab. č. 1: Platová tabulka zaměstnanců, kteří jsou pedagogickými pracovníky dle § 2 zákona o pedagogických pracovnících.⁵⁶

St.	Praxe	Plat.třídy	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	do 2 let	13 550	14 700	15 900	17 230	21 840	27 300	27 530	28 020	28 630	29 320	30 410	30 410
2	do 6 let	14 050	15 230	16 560	17 930	22 470	27 540	27 780	28 510	29 230	30 210	31 840	31 840
3	do 12 let	14 930	16 240	17 620	19 190	23 060	27 860	28 210	28 880	30 400	31 480	33 550	33 550
4	do 19 let	15 970	17 340	18 840	20 390	24 120	28 440	29 080	29 960	31 670	33 790	36 340	36 340
5	do 27 let	16 980	18 470	20 060	21 820	25 190	29 320	30 000	31 220	33 640	36 380	39 920	39 920
6	do 32 let	18 430	20 040	21 720	23 600	26 980	30 820	31 660	32 950	36 460	39 380	43 150	43 150
7	nad 32 let	18 950	20 570	22 320	24 260	27 750	31 520	32 340	33 840	37 330	40 370	44 180	44 180

Zdroj: Pracomat. Platové třídy a tabulky státních zaměstnanců 2020. [online]. [cit. 09. 06.2019]. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/pro-pracujici/228-platy-statnich-zamestnancu.html>

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Pedagogičtí pracovníci, kteří působí v rámci své profese v resortu školství, mládeže a tělovýchovy mají povinnost se účastnit dalšího vzdělávání. S ohledem na novelizaci školského zákona a značné množství doplňujících informací je nutné, aby vše nové bylo zařazeno do běžného chodu pedagogických zařízení. V rámci svého osobního rozvoje se mohou účastnit i dalšího vzdělávání zaměřeného na zvyšování kvalifikace. Toto už vzhledem k povaze věci není považováno za povinnost, ale vlastní angažovanost. Další vzdělávání pedagogických pracovníků plánuje ředitel školy. Ne ovšem nahodile, ale po předchozím projednání s odborovým orgánem.⁵⁷ Zde je zohledněn rozpočet školy, časové a profesní možnosti zaměstnanců. Další vzdělávání probíhá na vysokých školách, popřípadě v jiných zařízeních, jako jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Jinou variantou je samostudium. Ministerstvo stanovuje, jakou formou je další vzdělávání zakončeno. Obvykle je vydáváno osvědčení o absolvování školení, kurzů a. j. Pro tyto účely je vymezeno 12 pracovních dnů v rámci jednoho školního roku. Čerpání volna je v režii ředitele pedagogického zařízení. Za dobu absence zaměstnance na pracovišti je plná náhrada ušlé mzdy

⁵⁶ Pedagogická komora. *Aktuální tarifní platy učitelů a dalších pedagogických pracovníků (2019)*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.pedagogicka-komora.cz/2019/01/aktualni-tarifni-platy-ucitelu-dalsich.html>

⁵⁷ DOČKALOVÁ, Martina. Další vzdělávání pedagogických pracovníků. Olomouc, 2014. diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Pedagogická fakulta.

ze strany zaměstnavatele. Další vzdělávání pedagogických pracovníků slouží k osobnímu a profesnímu rozvoji, popř. osvětě nových potřebných informací. Nespadá zde rekvalifikace.⁵⁸

Česká školní inspekce

Česká školní inspekce vykonává nezávislou celostátní činnost v oblasti inspekce školství a je správním úřadem a národní autoritou České republiky. Instrukce byla zřízena 1. 1. 2005 školským zákonem a je organizační složkou státu. V čele stojí inspektor jmenován ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. Pod inspektorem jsou z hierarchie pozic zařazeni inspektoři a kontrolní pracovníci. Tyto osoby navštěvují školy a školská zařízení bez ohledu na jejich zřizovatele. Do hodnocení zde spadají jak školy veřejné, tak i soukromé a církevní.⁵⁹

Ústřední sídlo organizace je v Praze, k němu náleží 14 krajských inspektorátů, které působí v rovině evaluační a kontrolní. Do evaluace je zahrnuto hodnocení činnosti organizace, evaluace pedagogických pracovníků, vzdělávacích procesů, činností a výsledků, kterých bylo dosaženo. Pro hodnotící účely je východiskem rámcový vzdělávací program, dále jen “RVP“. Metodami, které se podílejí na evaluaci organizace jsou například hospitace, analýza třídní i školní dokumentace, analýza projektů, pozorování, dotazník, anketa nebo například systematický rozhovor.⁶⁰

Krom samotného hodnocení činností školy spadá do evaluačního procesu i evaluace školního i třídního kurikula, popřípadě časový plán a zodpovědnost z hlediska prostředků hodnocení. Úřad pracuje s daty o vzdělávání v mateřských, základních, středních (současně probíhá kontrola odborných praxí a praktického výcviku, je-li součástí školního vzdělávacího programu, dále jen “ŠVP“) a vyšších odborných školách. Inspektorát pracuje na analýzách a evaluuje situaci ve školských zařízeních typu školní jídelny, popř. domovy mládeže a. j. Dále dochází k shromažďování informací, jejich hodnocení, analýze průběhu a dosažených výsledků vzdělávání dle ŠVP v akreditovaných vzdělávacích programech. Cílem činnosti je získávání objektivních závěrů ze získaných, empiricky ověřitelných informací o stavu vzdělávací soustavy ČR.⁶¹ Česká školní inspekce má krom činnosti evaluační, která je zpětnovazební i funkci kontrolní. Zabývá se dodržováním právních norem vzhledem k povaze věci v resortu

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 563/2006 Sb., § 24. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

⁵⁹ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekcní-činnost-QL/Inspekcní-činnost>

⁶⁰ Česká školní inspekce. *Základní informace o české školní inspekci*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/Zalozeni-a-činnost-Ceske-skolni-inspekce>

⁶¹ Tamtéž

školství, mládeže a tělovýchovy. Dále se jedná o veřejnosprávní kontrolu, tedy využívání finančních zdrojů státního rozpočtu. Školy a školská zařízení bývají informovány a navštěvovány pravidelně v obdobích, která se nazývají inspekční cykly. Ve vztahu k pravidelným plánovaným inspekcím se od školního roku 2013/2014 přešlo z cyklu tříletého na šestiletý. Mimo plánovanou periodu je možná inspekce i na žádost, popřípadě ve chvíli, kdy dojde k jakémukoli vážnému pochybení v oblasti personální, ekonomické, logistické a. j.⁶²

Pracovní řád

Pracovní řád pro zaměstnance státních škol a školských zařízení je stanoven zákonem 263/2007 Sb., vyhláškou ze 4. října 2007. Jedná se o druh vnitřního předpisu v pracovněprávních záležitostech mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Jsou zde zahrnuta práva a povinnosti obou stran vyplývající ze zákona. Jedná se o rozsah právní úpravy, pracovní dobu, čerpání dovolené, volno k samostudiu a dohled nad žáky.⁶³ Vše, co je ve vyhlášce obsaženo je odvozeno od školského zákona. Zaměstnancům nesmí být ukládány nové povinnosti. Povinnost vydat vnitřní pracovní řád má obec, kraj, státní fond, příspěvková organizace, školská právnická osoba a v neposlední řadě stát. U ostatních zaměstnavatelů záleží na jejich zvážení.⁶⁴

Ve školském zákoně je dále vymezen školní řád, který je závazným vnitřním předpisem organizace. Platí pro všechny účastníky výchovně-vzdělávacího procesu, tudíž pro žáky, zákonné zástupce, zaměstnance školy a školských zařízení, zúčastněné osoby na školních akcích, které se pořádají v rámci interního programu školy, tzn. školské budově, popřípadě externě mimo budovu. Vedle tohoto školního řádu jsou zaměstnanci i žáci školy a jejich zákonní zástupci povinni dodržovat všechny obecně platné normy a předpisy, jak ukládá zákon.⁶⁵ Všechny tyto kapitoly slouží k popisu základních okruhů, které budou předmětem empirické části studie. Cílem popisu je náhled do dané problematiky a objasnění základních pracovněprávních vztahů mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

⁶² Česká školní inspekce. Základní informace o české školní inspekci. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/Zalozeni-a-cinnost-Ceske-skolni-inspekce>

⁶³ ČESKO. Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361>

⁶⁴ SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s.93. ISBN 978-80-244-2283-1. s 214.

⁶⁵ KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI, 2008. Komentáře (ASPI). § 30.

4 Vymezení pedagogických pojmů

Kapitola objasňující vymezení pedagogických pojmů se zabývá klíčovými pojmy studie. Jedná se o náhled do primárních koncepcí, které tvoří podstatnou a základní jednotku práce.

Školství

„Školství je součástí vzdělávacího systému zajišťující výchovu a vzdělávání dětí a mládeže“⁶⁶. Školský systém, tedy systém vzdělávání v České republice se skládá ze škol a školských zařízení. Do této soustavy spadají školy mateřské, základní, střední, střední odborné, gymnázia, střední odborná učiliště, konzervatoře, jazykové školy, dále pak školy vyšší odborné a vysoké. Krom samotných institucí zde spadají i objekty, které vzdělávání a výchovu přímo uskutečňují. Objekty jsou pedagogičtí a školští pracovníci. Za subjekty jsou potom označováni „žáci, studenti a svěřenci“.⁶⁷

Školský zákon

Školský zákon je základní právní dokument školství, který podléhá schválení parlamentu České republiky a podpisu prezidenta. Aktuální školský zákon je zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v aktuálním znění od 15. 2. 2019.⁶⁸ Zákon upravuje podmínky předškolního, základního, středního, vyššího odborného a jiného vzdělávání, krom terciárního, ve školách a školských zařízeních. Jsou zde stanoveny práva a povinnosti fyzických a právnických osob, vzdělávací programy, postavení škol, záměry, výroční zprávy a mnoho dalších.⁶⁹ Cílem školského zákona je například rovný přístup obyvatelstva ke vzdělání, svobodné šíření poznatků, bezplatné studium na základních a středních školách. Dále se jedná o respektování vzájemné úcty, solidaritu, možnost všeobecného, odborného i celoživotního vzdělávání a mnoho dalších.⁷⁰

Škola

Škola je dle Pedagogického slovníku definována jako „*místo, kde dochází k organizovanému vzdělávání*“. Jedná se o jednotku se značnou mírou autonomie. Krom této teze je možno na ní nahlížet jako na společenství lidí, kteří sdílejí podobné názory a utvářejí tak vztahy napříč

⁶⁶KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI, 2008. Komentáře (ASPI). § 30. s.245

⁶⁷ tamtéž, s. 245.

⁶⁸ MSMT, *Školský zákon ve znění účinném od 1. 9. 2017 – 31. 8. 2018*. [online]. [cit. 2017-09-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-9-2017-do-31-8-2018>

⁶⁹ tamtéž

⁷⁰ tamtéž

generacemi.⁷¹ V České republice jsou dle školského zákona tyto typy škol: mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.⁷²

Školské zařízení

Školská zařízení umožňují služby i vzdělávání kterým rozšiřují, popřípadě napomáhají vzdělávání na školách nebo zařízeních se k nim přímo vztahující. Dále se jedná o zařízení zajišťující ústavní a ochrannou výchovu nebo preventivně výchovnou péči. Školské zařízení uskutečňuje vzdělávání skrze ŠVP. Školskými zařízeními jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská poradenská zařízení, školská výchovná a ubytovací, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.⁷³

Školní družina

Školní družina je definována jako „školské zařízení pro výchovu mimo vyučování pro žáky 1. stupně základní školy, zvláštních, speciálních a pomocných škol.“⁷⁴

Středisko volného času pro děti a mládež

Středisko volného času pro děti a mládež je určeno k výchově a zájmovému vzdělávání mimo dobu strávenou ve školních lavicích. Jsou součástí sítě zařízení pro výchovu mimo vyučovací hodiny a současně organizují různorodé akce dle ročního období (soutěže, besídky a j.).⁷⁵

Dům dětí a mládeže

Dům dětí a mládeže je školské zařízení – středisko volného času pro mimoškolní zájmovou činnost a zájmové vzdělávání ve volném čase. Zařízení je upraveno vyhláškou č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání a školským zákonem. Akce se konají pravidelně nebo výjimečně

⁷¹ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 238.

⁷² ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 239.

⁷⁵ Tamtéž, s. 231.

za účelem dané události. Probíhá zde činnost osvětová. Domovy dětí a mládeže pořádají různé kurzy, tábory, vzdělávací semináře a. j.⁷⁶

Dětský domov

Dětský domov je školské internátní zařízení, kde dochází k výkonu ústavní výchovy mládeže. Je zde zajištěna sociální péče pro děti a mladistvé, výchovná, sociální a hmotná pomoc pro co nejnadhěší zařazení do běžné infrastruktury České republiky. Jsou zde děti a mladiství, jejichž duševní vývoj není nijak ovlivněn a ze závažných důvodů není možné, aby byli vychovávaní ve vlastní rodině. Zpravidla se zde pečuje o klienty ve věku od 3 do 18 let, popřípadě do ukončení studia. Děti do 3 let věku jsou zařazeny do zařízení ústavní a ochranné výchovy.⁷⁷

Volný čas

„Čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby. Na výchovu a vzdělávání ve volném čase je zaměřena pedagogika volného času – výchova pro volný čas.“⁷⁸

Žák

Žák je dle Pedagogického slovníku definován jako „jedinec, který se nachází v roli subjektu vyučování.“⁷⁹ Z definice vyplývá, že se jedná o široké spektrum obyvatelstva, kdy žákem je jak malé dítě, tak i senior. Oproti této teorii stojí jiná, která jej uchopuje pouze jako dítě školou povinné. Na žáka je nutno pohlížet jako na jedinečnou osobnost, která má svůj individuální způsob učení a přijetí učiva. S tímto se pojí i žákovo pojetí učiva.⁸⁰ S žákem souvisí i práva dítěte, která jsou dána v **Úmluvě o právech dítěte** z listopadu r. 1989. Úmluvu přijaly všechny státy světa krom Spojených států amerických. Tato práva jsou dána v 54 člancích a rozděleny do 4 kategorií. Jedná se o nejrozšířenější smlouvou hájící lidská práva. Česká republika jí přijala na základě zákona č. 3/1993 Sb. v roce 1991.⁸¹

⁷⁶ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 51.

⁷⁷ Tamtéž, s. 41.

⁷⁸ Tamtéž, s. 314.

⁷⁹ Tamtéž, s. 316.

⁸⁰ Tamtéž, s. 316.

⁸¹ UNICEF. *Úmluva o právech dítěte*. © 2004-2020 Český výbor pro UNICEF. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>

Výzkum (Pedagogický výzkum)

Pedagogický výzkum je forma zkoumání, která se zabývá mapováním jistých pedagogických jevů. Jedná se o cílevědomou činnost, která studuje a poznává (pedagogické) zákonnosti pomocí různých metod a technik adekvátních pro výzkumnou studii. Další vymezení následuje v kapitolách praktické části, konkrétně pak na str. 40-47.⁸²

⁸² METODOLOGIE VÝZKUMU. *Metodologie pedagogického výzkumu*. [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <https://pedagogika.skolni.eu/pedagogika/metodologie-vyzkumu/>

5 Zhodnocení dosavadních poznatků zkoumané problematiky

Následující segment demonstruje poznatky, které byly vymezeny v teoretické části studie s akcentem na konkrétní případy. Jedná se o náhled do problematiky pracovněprávního vědomí ve školství a přináší tak souhrnné zhodnocení informací v této problematice.

5.1 Specifika pracovněprávní úpravy ve školství

Autor diplomové práce „*Specifika pracovněprávní úpravy ve školství*“ Ing. David Dvořák, se zabýval pracovněprávními úpravami vztahujícími se do prostředí školství, přímo pak s ohledem na pedagogické pracovníky. Studie byla obhájena v Brně roku 2019.

Ing. Dvořák se zabýval samotným vymezením pedagogického pracovníka dle zákoníku práce a zákona o pedagogických pracovnících. Dále analyzoval taxativní dělení na pedagogické a nepedagogické pracovníky. Zkoumal, do jaké míry může být porušena legislativa v závislosti na podstav personálu ve školství, popřípadě zákonodárné mezery u zaměstnavatele. Z důsledku zajištění protiprávního konání Dvořák objasnil funkci české školní inspekce a inspektorátu práce. V další kapitole je vymezení pracovní doby, doba přímé a nepřímé pedagogické činnosti, popř. povinnosti a náležitosti pro výkon povolání. Autor rozlišuje pedagogického pracovníka, jeho trestní bezúhonnost, potenciál vyššího morálního statusu, od nepedagogického pracovníka, který bezúhonnost, ani jiná potvrzení dokládat nemusí. Nicméně, škola jako samotná, obdobně jako různá pedagogická centra vzájemně kooperují s pedagogickými a nepedagogickými pracovníky k uspokojení potřeb obou stran. Rozvrh a evidence pracovní doby vždy záleží na zaměstnavateli, na hodinovém úvazku zaměstnance a vzájemné písemné dohodě obou stran.

Ing. Dvořák ve své diplomové práci, krom pedagoga a jeho činnosti, zkoumal také jednotlivé rozdíly mezi školami. Ať už se z hlediska ISCEDu, kdy sleduje rozdíly mezi jednotlivými stupni školství, tak z hlediska veřejného a neveřejného školství – soukromého a církevního.

Další velkou pasáží je odměna za vykonanou práci a vnitřní platový předpis. K odměně, která zaměstnanci náleží za odvedenou práci se do mzdy započítává i příplatek. Těmito mohou být: příplatek za vedení, zvláštní příplatek, osobní příplatek, příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah – tzv. přespočetné hodiny a specializační příplatek, který náleží pracovníku, který krom klasické pedagogické činnosti vykonává ještě jinou, na kterou má potřebnou kvalifikaci. Odměna je v tomto případě stanovena ve formě osobního ohodnocení.

Tématem k zamyšlení se pro autora stala kapitola zabývající se délkou trvání pracovního poměru. Zaměřuje se smlouvou na dobu určitou a neurčitou a jejími náležitostmi a potřebami

plnění. Je zde popsán vykonávaný druh práce a jeho zařazení do katalogu prací. Konečná témata publikace svůj pohled zaměřují na metodickou a speciálně-pedagogickou, popřípadě poradenskou činnost. Celá studie v první řadě objasňuje právní normu „*de lege lata*“ a v závěru navrhuje svou představu o právu „*de lege ferenda*“.⁸³

5. 2 Pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství

Mgr. Eva Herzánová se ve své rigorózní práci zabývala pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství. Objasňuje pojmy související s pracovněprávními poměry mezi zaměstnanci a jejich zaměstnavatelem. Jedná se převážně o pracovněprávní vztahy z hlediska jejich vzniku, změny a zániku jak na území České republiky, tak v zahraničí.

Autorka dokládá teorii příklady z praxe, kdy na konkrétních studiích vysvětluje jednotlivé náležitosti vzniku, změny a zrušení pracovního poměru. Respondenty z řad zaměstnanců dělí do různých platových tříd a vysvětluje jejich práva a povinnosti. Autorka se zabývala platovými stupni, tak jako složkami platu a jejich nárokovými položkami. Vzhledem k tématu studie se dále věnovala srovnávání pracovněprávních vztahů v České republice s toutéž problematikou na území Slovenska a Spolkové republiky Německo.

Jednou z dalších pasáží studie je kapitola o pracovní náplni pracovníků v resortu školství. Autorka popisuje dlouhodobý záměr vzdělávání a jeho rozvoj v České republice za účelem zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků a jejich uplatnění v oboru. Dále se jedná o odkaz na povinnost krajských úřadů zpracovávat výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v jednotlivých krajích. Tento proces vychází z dlouhodobého záměru vzdělávání a je mu věnována značná část textu. Na problematiku a obsáhlost povinností, které se vztahují ke krajskému úřadu, jako zřizovateli státních mateřských, základních a středních škol různých zaměření je vyčleněna taktéž značná část publikace.

Téma volně navazuje na studii o české školní inspekci. Zde se autorka věnovala inspekčním zprávám, jejich analýze a vyhodnocení, náročnosti a v neposlední řadě závěrům. Dále analyzovala protokoly podle zákona o státní kontrole, která se vztahuje primárně k finanční kontrole a hospodaření školských zařízení ve věci využívání finančních prostředků státního rozpočtu. Tato pasáž, jako všechny ostatní je obohacena o příklady z praxe. Závěr studie tvoří

⁸³ *Diplomová práce. ING. DAVID DVOŘÁK. Brno 2018/2019. PRÁVNICKÁ FAKULTA. Specifika pracovněprávní úpravy ve školství. [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/bphfxv/>>.*

analýza problematiky sdružování pedagogických pracovníků v odborech. Rigorózní práce byla aktuální k 30. 6. 2008.⁸⁴

5. 3 Pracovní poměr pedagogických pracovníků ve školství

Autor práce, Mgr. Michal Smejkal, Ph. D., se v roce 2018 zabýval regionálním školstvím a jeho analýzou ve vztahu k pracovněprávním poměrům pedagogických pracovníků. Svůj výzkum aplikoval pouze na školy veřejné, zabýval se postavením zřizovatele a jednotlivých zaměstnanců v organizaci. Studie definuje význam a funkci pedagogického pracovníka, jeho náplň práce, rozvržení pracovní doby a náležitosti odměny za činnost. Cílem disertační práce bylo získat analýzu, resp. identifikovat náležitosti pracovněprávních vztahů ve věci regionálního školství. Autor si za dílčí cíle stanovil i vymezení postavení ředitele školy. Identifikuje jeho kompetence, povinnosti i nároky. Vše opět v návaznosti na zřizovatele. V této studii, obdobně jako v práci Ing. Dvořáka dochází k návrhům *de lege ferenda*. Je zde srovnání současné právní úpravy s možností její modifikace, navržením nových směrnic a doplnění stávajících. Práce je pojata formou analýzy – konkrétně pak kritické analýzy vzhledem ke zkoumaným náležitostem studie. Z pohledu metodologie empirického výzkumu autor užívá od výše zmiňované kritické analýzy i metody abstrakce, dedukce a syntézy.

Disertační práce je rozčleněna na deset kapitol, kdy každá přesně vymezuje pracovní poměry zaměstnanců škol a školských zařízení. V první pasáži jsou dány parametry, které slouží pro charakteristiku profese pedagogického pracovníka a dále jsou popsány úpravy, které se zasloužily o právní subjektivitu. V úvodní kapitole je apelováno na Listinu základních práv a svobod, konkrétně pak na článek 33. Zde je vymezeno právo na vzdělávání pro každého bez ohledu na národnost, věk nebo společenské postavení. Kapitola je v mnoha ohledech primárně ústavněprávní. Apeluje na důležitost vzdělání pro každého, jelikož bez vzdělání může dojít k negativnímu ovlivnění dalších práv, jako je kupříkladu právo na svobodu projevu. S tématem práva na vzdělávání úzce souvisí i osobnost vzdělavatele, jeho právo na práci a na zaměstnání. Prameny práva jsou zde zastoupena například úmluvou mezinárodní organizace práce, Evropskou sociální chartou nebo listinou základních práv Evropské unie. Právo na práci je vymezeno v listině základních práv a svobod, čl. 26.

Další kapitoly se věnovaly vymezení pracovněprávních vztahů, jejich uplatněním, resp. celým právním řádem. Teorie obsahuje kapitoly vymezující jednotlivé subjekty pracovněprávních

⁸⁴ Rigorózní práce. MGR. EVA HERZÁNOVÁ, Brno, 2008/2009. PRÁVNICKÁ FAKULTA. Pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství} [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/bphfxv/>>.

vztahů, je zde analýza pedagogického pracovníka, jeho definice, vymezení zřizovatele, popřípadě právní postavení škol. Dále se zde pojednává o závislé práci, za kterou náleží zaměstnanci odměna. Po kapitolách věnovaných pedagogickému pracovníku z hlediska jeho vztahu k výkonu profese přichází kapitola zabývající se povinnými mantinely, které jsou pro zaměstnání nezbytně nutné. Jedná se zde o právní bezúhonnost a odbornou kvalifikaci. Po podrobném rozboru pedagogického pracovníka přichází analýza ředitele školy se všemi náležitostmi a specifickým postavením. Závěr studie je věnován době trvání pracovního poměru, pracovní době a dovolené.⁸⁵

5. 4 Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru

Alena Kačírková, autorka práce „*Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru*“ se ve své bakalářské práci zabývala specifiky školství na střední a střední odborné škole v Písku. Její práce poukazuje na platné právní normy, *de lege lata*, a jejich možnou modifikaci – v rámci podání námětů na změnu ve znění *de lege ferenda*. Autorka v počátku své teoretické části zmiňuje historický kontext pracovněprávních vztahů. Zajímá se o podnikovou sociální politiku, průmyslovou revoluci a Jamese Watta, proměnou nevykonné manufakturní společnosti na tovární a zefektivněním pracovních podmínek zaměstnanců. Dále se věnuje vývoji managementu a rozvoji sociální politiky státu.⁸⁶ Kačírková vyzdvihuje podnikatele, kteří se do povědomí národa dostali nejen skrze nabídku pracovních míst, ale i vyšší sociální citění. Těmito byli například Vojtěch Albert Lanna, Adam Liebig, Jindřich Waldes a v neposlední řadě Tomáš Baťa a Baťův systém podnikového vzdělávání. Právě Baťa si plně uvědomoval, že zaměstnanec firmy není pouze jen nástroj výkonu práce, ale lidská bytost, která má své potřeby. O své zaměstnance pečoval, dopřál jim potřebné vzdělání, ubytování, podporoval stravování a zavedl poctivý způsob odměňování. Tomáš Baťa podporoval morálku a kladl odpovědnost jak sobě, tak své firmě a samozřejmě svým spolupracovníkům.

Krom kontextu samotného vymezení práva se studie věnuje i hlubší historii pedagogiky. Autorka sahá až do počátku 9. století, a to do období Velké Moravy a příchodu Konstantina a Metoděje. Kačírková se zajímá o celé období středověku, vládu Marie Terezie i změnami

⁸⁵ Disertační práce. MGR. MICHAL SMEJKAL, Brno 2017/2018. PRÁVNICKÁ FAKULTA. Pracovní poměr pedagogických pracovníků ve školství. [online]. [cit. 2019-09-24]. Dostupné z: <<https://theses.cz>>.

⁸⁶ KAČÍRKOVÁ, Alena. \textit{Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru} [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/2qdbi9/>>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s.. Vedoucí práce Mgr. Ilona Kostadinová.

v období první a druhé světové války. Další kapitola se věnovala právním úpravám, které se zabývají legislativou ve školském sektoru. Autorka vymezuje legislativu, zaměstnanecké pozice v oblasti školství, tím, kdo je a není pedagogický pracovník a v neposlední řadě přímou a nepřímou pedagogickou činností. Další kapitola je rozborem povinností, které musí absolvent o pracovní pozici plnit. Zde je poukázáno i na nepedagogické pracovníky ve školství a na vedoucí pozice. Důležitou složkou, cíleně zaměřenou na pedagogické prostředí jsou i personální podmínky. Kačírková apeluje na pracovněprávní vztahy ve školství, na odborové organizace, platové podmínky, pracovní dobu, pomůcky, prostředí, benefity, ale i na vnitřní předpisy školy, organizační řád, školní, pracovní a platový řád. Dále se zabývá studiem pracovních vztahů a klimatem na pracovišti. Z hlediska školské legislativy tímto ukončuje teoretickou část a v další pasáži je již představována SŠ a SOŠ v Písku. Empirickou metodou výzkumu se stalo kvantitativní šetření a jeho výsledky poukazovaly například na genderové a věkové složení, rozdělení respondentů na pedagogické a nepedagogické pracovníky a výši dosaženého vzdělání. Dále je zde vyobrazeno rozdělení na vedoucí a nevedoucí pracovníky, popřípadě ukazatel délky praxe jednotlivých osob. Cílem práce byla analýza vztahu zaměstnavatele vůči zaměstnanci. Pomocí pěti hypotéz a dotazníkového šetření byla ověřována spokojenost pracovníků SŠ a SOŠ Písek.

5. 5 Právní vědomí pracovníků mateřských škol v Plzeňském kraji

Bakalářská práce „*Právní vědomí pracovníků mateřských škol v Plzeňském kraji*“ autorky Jany Paškové se zabývala povědomím o právu u užší kategorie, a to u pracovníků mateřských škol v Plzeňském kraji. Autorka si vzala za cíl prozkoumat problematiku pracovního a školského práva v praxi. Jako u většiny studií se teoretická část neobešla bez vymezení základních právnických kategorií, a to práva subjektivního, objektivního a funkcí práva. Teoretická část zasazuje již do starověku a římského práva, které se vyvinulo z práva zvykového, kde je zmínka o zákonu dvanácti desek.

Krom starověku a zájmu o římské právo se posléze Pašková věnuje právnímu státu a jeho systému, v kontextu historie i současnosti, definuje právo hmotné a procesní, prameny práva, normativní právní akty, právo soukromé, veřejné, školské i pracovní.

Praktická část studie se zabývá výkladem z terminologie, která je uvedena v teoretické části publikace. Autorka mapuje aktuální stav znalostí z oblasti práva jak u pracovníků pedagogických, tak nepedagogických. Ve studii jsou položeny tři cíle, od kterých se výzkum odvíjí. Jedná se o analýzu aktuálního právního vědomí pedagogických i nepedagogických

pracovníků v dané oblasti. Srovnání Plzeňského a Středočeského kraje v dané problematice a také, jak se vyrovnávají pracovníci v MŠ s požadavky, které na ně legislativa klade. Výzkum byl zpracován kvantitativně, pomocí dotazníkové metody a zaručoval tak objektivitu zjištěných údajů, resp. jejich validitu. Šetření probíhalo zvláště pro pedagogické a nepedagogické pracovníky. Zajímavým ukazatelem je srovnávání údajů napříč kraji, kde dochází k drobným odchylkám ve výsledku. Závěr studie nabízí návrh, jak efektivně zvyšovat právní vědomí pedagogických pracovníků mateřských škol.⁸⁷

⁸⁷ PAŠKOVÁ, Jana. \textit{Právní vědomí pracovníků mateřských škol Plzeňského kraje} [online]. České Budějovice, 2013 [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/uf9h6p/>>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jirí Pletka.

6 Shrnutí teoretické části

Diplomová práce s názvem „Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci“ se věnuje vymezení pojmů, které vyplývají z názvu studie. Jedná se o právní a pracovněprávní vědomí ve vztahu ke školám a školským zařízením. Dále je zde rozpracována pracovněprávní problematika s akcentem na účastníky pracovněprávních vztahů, kdy je teoretická základna doplněna výčtem zákonů a vyhlášek. Hlavními a stěžejními dokumenty jsou nový občanský zákoník, zákoník práce, školský zákon a zákon o pedagogických pracovnících.

Z hlediska teorie je nezbytně nutné vymezení a ukotvení práv a povinností pedagogických pracovníků a vydefinování stěžejních pojmů vztahujících se k výkonu povolání. Jedná se o koncept pedagogického pracovníka, včetně jeho práv, zmiňované předpoklady pro výkon profese, pracovní dobu a smlouvu. Dále je zde popsáno i další vzdělávání, česká školní inspekce a v neposlední řadě pracovní, potažmo školní řád. K těmto termínům pro objasnění náleží i základní vymezení pedagogických pojmů.

Vzhledem k typu tohoto spisu je zde zakomponováno i zhodnocení dosavadních poznatků zkoumané problematiky. Jedná se o závěrečný segment, který uvádí do specifik pracovněprávních úprav ve školství, stanovuje například okolnosti v péči zaměstnavatele o pracovní podmínky a vztahy zaměstnanců na školách a školských zařízeních.

II PRAKTICKÁ ČÁST

Uvedení do praktické části diplomové práce

Následující segment již aplikuje metodologické metody na poznatky, jejichž výčet se nachází v teoretické části studie. V první řadě je nutno objasnění samotné metodologie empirického výzkumu, na které je postaveno pedagogické bádání. Jedná se o metodologickou podstatu a vymezení druhu výzkumu. Vzhledem k povaze tématu a jeho náročnosti na množství respondentů byla zvolena metoda kvantitativní, jako nejvhodnější způsob získání objemného množství dat zaručujících validitu. V následujících kapitolách jsou jednotlivé postupy kvantitativního výzkumu podrobně popsány a aplikovány do problematiky pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízení v Olomouci.

7 Metodologie empirického výzkumu

Metodologie empirického výzkumu se zakládá na dvou paradigmatech, které určují rozdílnou typologii zkoumaného jevu. Jedná se o paradigma pozitivistické, kvantitativně orientované a postpozitivistické, zaměřeno kvalitativně. Veškerá metodologie vznikla v důsledkem lidského pozorování, ať už z hlediska tradice, autority, popřípadě a priori a vědy. Chrátka ve své publikaci uvádí fakt, že pokud jedinec používá vědecký přístup při poznávání určitého jevu, jeho poznatky jsou označeny jako objektivní. Právě objektivita je charakterizována nezávislostí výsledných údajů ve vztahu k osobnosti vědce. Aby metoda, která je užitá byla označena za objektivní, musí splnit jisté nutné požadavky. Těmito jsou standardizace – možnost sjednocení do uceleného pravidla, celku, označeného jako standart. Dále validita (platnost), reliabilita (spolehlivost), interpretovatelnost, jakožto možnost aplikovatelnosti do jiného problému, spolehlivost a pravdivost. Jen objektivní a validní informace mohou tvořit součást vědeckého zkoumání, kterým se zabývá právě metodologie empirického výzkumu.⁸⁸ Vedle metodologie empirického výzkumu stojí metodologie pedagogického výzkumu, která zastává v systému věd přístup interdisciplinární. Pedagogika, obdobně jako její vědecká odnož vychází a inspiruje se v sociologii, andragogice, regionalistice, historii, etiologii a v neposlední řadě v pedagogické etice. Pedagogická etika je termín, který označuje vědecký výzkum realizován na lidech, na jejich spolupráci, výsledcích a výpovědích. Spadá zde veškeré jednání a nakládání s osobními údaji, výpověďmi a nahlížení do interních dokumentů.⁸⁹ Jedním ze základních pravidel, které dělají výzkum validní je systematickosti, nikoli nahodilosti ve vztahu

⁸⁸ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

⁸⁹ PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011.

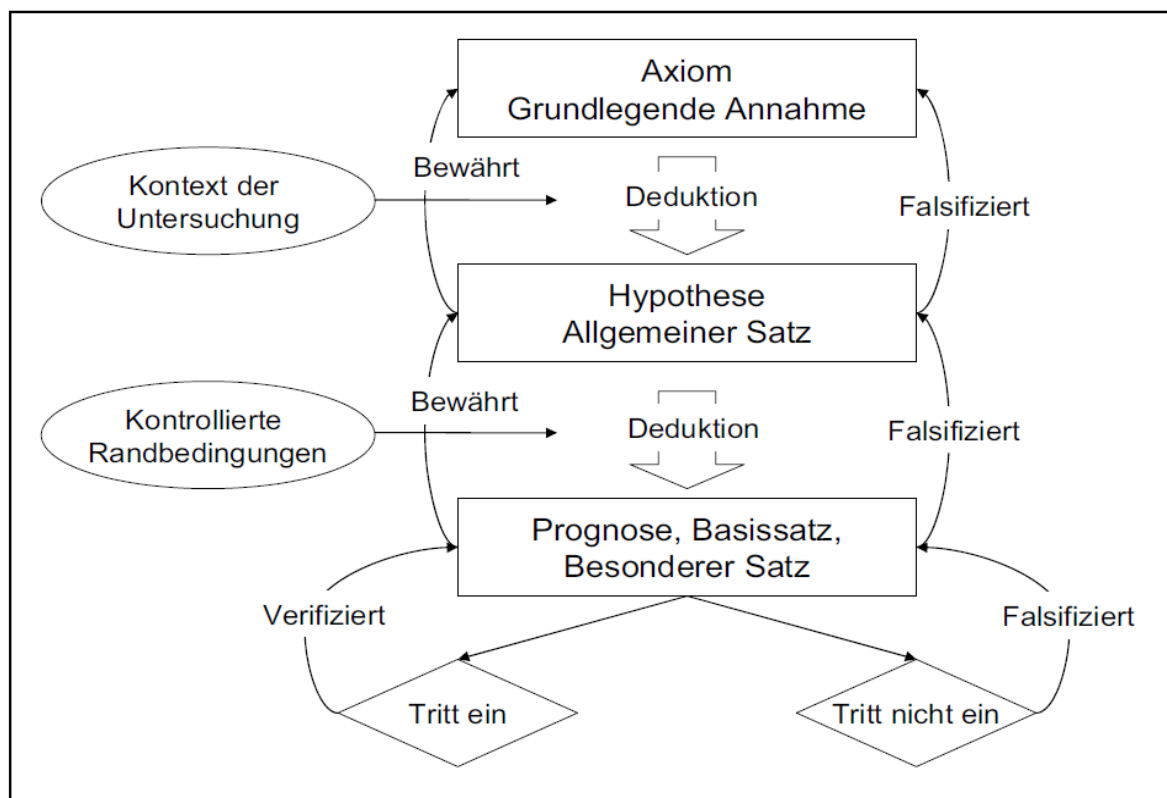
ke zkoumané problematice. Jen zárukou kontrolovatelného a systematického výroku je možno stanovit výzkumné problémy, na které studie v empirické části práce odpovídá. Vymezení pedagogického problému často vychází z pedagogické praxe, kdy je získána zkušenost, nicméně pro její potvrzení a odhalení souvislostí je třeba podložení výzkumem. Další cennou inspirací je odborná literatura a v neposlední řadě vlastní otázky a výzkumné problémy. Výzkum obvykle nekončí jednou odpovědí, nýbrž v sobě ukrývá spoustu dalších otazníků, které jsou inspirací k řešení a objevování nových souvislostí pedagogického výzkumu.⁹⁰

Diplomová práce se zabývá pracovněprávním vědomím pedagogických pracovníků a jak již bylo zmíněno, z důvodu značného množství respondentů se empirická část studie bude věnovat výzkumu kvantitativnímu.

Vzhledem k povaze práce je zde začleněn i pohled na zahraniční literaturu. Problematikou metodologie empirického výzkumu se v Německu zabývali například autoři Sönke Albers, Daniel Klapper, Udo Konradt, Achim Walter a Joachim Wolf. Tito vědci společně vytvořili publikaci „*Methodik der empirischen Forschung*“, v překladu Metodologie empirického výzkumu. K jejich překvapení bylo první vydání vyprodáno během následujících pár měsíců, proto se kniha dočkala druhého, rozšířeného vydání. Zde je již rozvedena analýza rizik metodologie a možnosti zkreslení údajů. Kolektiv autorů se zabýval strategiemi metodologického šetření, procesem a sběrem dat, měřením, škálováním, subjektivním a objektivním měřítkem úspěchu, odchylkami i otázkami, jak řešit chybějící data ve výzkumu. Publikace nabízí vhled do deduktivních teorií, kdy v metodologickém kontextu objasňuje kontinuitu dat, jejich vzájemnou spojitost a provázanost. Dále vyjmenovává a rozvádí jednotlivé typy vývojových diagramů, procesy vytváření případové studie a různé strategie a formy v rámci metodologických procesů.⁹¹

⁹⁰ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

⁹¹ ALBERTS Sönke, KLAPPER Daniel, KONRADT Udo, WALTER Achim, WOLF Joachim (Herausgeber), *Methodik der empirischen Forschung*. 2. überarbeitete und erweiterte Auflage. Wiesbaden: Deutschen Universitäts-Verlag 2007. Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <<http://dnb.d-nb.de>> abrufbar.

Obr. č. 1. Přehled deduktivních teorií z německého překladu *Deduktive Überprüfung von Theorien*

Jako příklad je možno uvést obrázek č. 1., který popisuje přehled deduktivních teorií. Na pomyslném vrcholu empirické pyramidy stojí axiom, což je základní předpoklad (*Grundlegende Annahme*). Za něj se označuje fakt, který se předem pokládá za platný a není nutná jeho verifikace. Dále zde stojí hypotéza, obecná věta, tvrzení, na které se navazují věty, výroky, které jsou ověřitelné konkrétními metodami a podloženy výsledky experimentů nebo šetření. Vše je založeno na dedukci a jejím ověření. V rámci prognózy je z obrázku možno vyčíst, že základní věta – prognóza je buď podrobena verifikaci nebo falzifikaci. V závěru buď předpokládáný výsledek nastane a teorie je ověřená, nebo nenastane a dojde k vyvrácení.⁹²

⁹² ALBERTS Sönke, KLAPPER Daniel, KONRADT Udo, WALTER Achim, WOLF Joachim (Herausgeber), *Methodik der empirischen Forschung*. 2. überarbeitete und erweiterte Auflage. Wiesbaden: Deutschen Universitäts-Verlag 2007. Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

8 Kvantitativní výzkum

Význam kvantitativního šetření v pedagogickém výzkumu je objasněn v teorii F. N. Kerlingera, autora pedagogických a psychologických publikací. V závislosti na jeho poznatcích Chrástka, jakožto významný český metodolog definici vědeckého výzkumu transformoval a přinesl tak definici výzkumu pedagogického. V plném znění se jedná o „*systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi pedagogickými jevy*“. Výzkum se zakládá na řešení problému, jednoho nebo více, který je v závislosti na téma předem zvolen. Je-li problémů více, jsou na sobě závislé a navazují jeden na druhý. Není tedy možné aplikovat dva a více problémových otázek, které nejsou v přímé souvislosti se zkoumanou problematikou.⁹³

Kvantitativní přístup vychází z pozitivismu, resp. novopozitivismu, který vzniknul na počátku 20. století. Inspiraci nachází primárně v empirismu, racionalismu a scientismu, který označuje nadřazenost přírodních věd a deduktivní odvozování, které je podle směru zárukou nezpochybnitelnosti. Zakladatelem myšlenky je F. N. Kerlinger, který vědecký výzkum definuje jako *systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy*.⁹⁴

Každý výzkum tvoří jednotlivé fáze, které se v případě této studie dělí na stanovení problému/problémů, formulaci hypotézy/hypotéz, testování hypotézy/hypotéz a následné vyhodnocování závěrů a jejich prezentace.⁹⁵

Stanovení problémů a jeho analýza v teoretické rovině je obvykle započata pilotáží, jiné označení pro předvýzkum. Zvolená metoda je zaměřena na získání všech dostupných informací ke zkoumané problematice. Je zde zahrnuto vypracování rešerše, studium odborné literatury, popřípadě různé informační internetové databáze.⁹⁶

Dalším krokem, navazujícím na pilotáž je formulace problému. Všechny zkoumané jevy jsou navzájem spojeny vazbami, tyto vazby jsou jinak označovány za proměnné. Již z názvu vyplývá, že proměnná se ve výzkumu může modifikovat. Zde závisí na její povaze. Jedná-li se o nezávisle proměnnou, jde o jev nebo vlastnost, který podmiňuje vznik jiného jevu nebo vlastnosti. Závisle proměnná je přímou reakcí na tu nezávislou, jelikož je výsledkem jejího

⁹³ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

⁹⁴ Tamtéž, s.9.

⁹⁵ Tamtéž, s. 9.

⁹⁶ Tamtéž, s. 10.

působení. Každý výzkumný problém musí být definován přesně, jeho znění je jednoznačné a z hlediska syntaxe ve formě tázací. Problém je vždy ověřitelný a musí formulovat poměr mezi dvěma a více proměnnými. Po fázi vymezení problému nastává formulace hypotézy.⁹⁷

Hypotéza je domněnka, jistý předpoklad o souvislostech mezi proměnnými. Tyto souvislosti jsou platné až do chvíle, kdy jsou vědecky vyvráceny.⁹⁸ Je proto nezbytně nutné, aby byly jednotlivé konstrukty vymezeny co nejpřesněji. Přesné místo, čas, věk, specifika zkoumaného jevu aj. Hypotéza je základem kvantitativního výzkumu a vychází z kritického racionalismu. Racionalismus kromě verifikace přichází i s pojmem falzifikace, tudíž hledání protipólu vyslovené hypotézy. Žádná hypotéza není po své verifikaci prohlášena za dogma. Je-li ovšem hypotéza přijata, jako důsledek empiricky podloženého výzkumu, je spíše zdůvodňována její přijatelnost. Hypotéza vyjadřuje opět vztah mezi dvěma a více proměnnými, zabývá se formulacemi, které definují rozdíly, následky a jednotlivé vztahy. Výzkumné otázky se ptají na vztahy mezi zkoumanými jevy výzkumu, zatímco hypotéza je jakousi predikcí, výslednou prognózu zmiňovaného fenoménu. Každá vědecká hypotéza musí být otestována, ať už pomocí rozhovorů, škál, dotazníků, testů, sociometrie a jiných, aby byla objektivně verifikována, resp. byla zdůvodněna její přijatelnost. Dále obsahuje jednotlivé druhy výběrů, od prostého, náhodného, skupinového, stratifikovaného až spárovaný, mechanicky nebo záměrný. To zaručuje možnost jejího testování. Z hlediska této studie stojí za vyzdvižení výběr kvótní. Za kvótu je označen znak, jistá charakteristika zkoumaného jevu. Jedná-li se o výzkum pedagogických pracovníků v Olomouci, za kvótu je označeno například pohlaví respondentů, funkce, kterou vykonávají nebo vzdělání, kterého dosáhli. Po všech těchto bodech přichází ten poslední, tj. vyhodnocování závěrů a jejich prezentace.⁹⁹

Prezentace a vyhodnocování závěrů závisí na získaných údajích a uvážení vhodnosti jednotlivých grafických prvků pro objasnění výsledků. Jako příklad je možno uvést histogram četnosti a polygon četnosti, známý také jako Galtonova ogiva. Dále se užívá například graf kumulativních četnosti. Z hlediska matematického je často aplikován modus, medián nebo aritmetický průměr.¹⁰⁰

⁹⁷ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada), s. 14.

⁹⁸ HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004.

⁹⁹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada), s. 28.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 28.

Každý vědecký výzkum musí být verifikován jistým druhem měření. Ke každému měření je třeba indikátorů, které mají přímou souvislost se zkoumaným jevem. Z hlediska druhů, které se používají v měření pedagogického výzkumu se metodologie kvantitativní zabývá měřením nominálním, ordinálním, intervalovým a poměrovým. Každé z těchto měření je charakterizováno jinými ukazateli, nominální je ve své podstatě klasifikace, dělení na základě znaků. Příkladem je například dělení pohlaví, kdy dívky jsou označeny červenou barvou a chlapci modrou. Jedná se zde o vyjádření četnosti. Měření ordinální je pořadové, vyznačuje se vyjádřením pořadového čísla jako první, druhý, třetí, xx v celkovém množství. Měření intervalové znázorňuje jednotlivé rozestupy mezi zkoumanými objekty nebo jevy. Posledním druhem měření je měření poměrové, které formuluje množství vlastností nebo jevů. Intervalová a poměrová měření se označují pod souborným názvem metrická.¹⁰¹ Metrický systém vznikl na požadavky vědy, kdy každá veličina měla své označení a měrnou jednotku. V současné době je jediným platným metrickým systémem systém SI.¹⁰²

V rámci kvantitativního zaměření diplomové práce je na místě uvést i možné druhy šetření, kterými jsou deklarovány výsledky studie. Jejichž výčet je možno nalézt v publikaci „*Metody pedagogického výzkumu*“ od autora Miroslava Chrástky. Mezi ty nejčastější se zařazuje Test dobré schody chí-kvadrát, Test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulky, Fischerův kombinatorický test, koeficienty kontingence, Čuprovův koeficient K, Spearmanův koeficient pořadové korelace...dále dotazníkové šetření, didaktické testy, vědomostní testy a. j.¹⁰³

Pro účely této studie bylo zvoleno dotazníkové šetření, které v rámci města Olomouce anonymně zajistilo informace o míře pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků. Otázky se vztahují k jejich právům a povinnostem a včasné informovanosti ve vztahu k výkonu pedagogické profese. Šetření mělo stanovené za cíl shromážďovat informace, jako příklad je možno uvést otázku, “do jaké míry se o novelizaci zákonů samotní pedagogičtí pracovníci zajímají a jak k rozvoji vědomostí přistupuje jejich zaměstnavatel?“. Pomocí dotazníků je zajištěno značné množství, a tím se zvyšuje i objektivita získaných dat. Dotazníkové šetření probíhalo v termínu od 2. 3. do 24. 4. na školách a školských zařízeních, jejíž respondenti se do šetření přihlásili. Došlo tak k pokrytí širokého spektra pedagogických pracovníků

¹⁰¹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

¹⁰² Elektro. *Časopis pro elektroniku. Soustava SI*. © 2014 - 2020 - FCC Public s. r. o. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <http://www.odbornecasopisy.cz/elektro/casopis/tema/soustava-si--10305>

¹⁰³ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). s. 28.

od pedagogů volného času, asistentů pedagoga, družinářů, až po vyučující na školách a školských zařízeních nebo pracovníky v pedagogicko-psychologické poradně.

8.1 Náležitosti kvantitativního výzkumu ve vztahu k tvorbě dotazníkového šetření

V rámci tvorby kvantitativního výzkumu, potažmo dotazníkového šetření je nejprve nutné si stanovit problém. Problém se stanovuje obvykle pomocí operacionalizace, tj. vytvoření konstruktů, který je jednoznačně dán a vymezen. V každém problému se nachází jevy, které je možno posuzovat, hodnotit, které jednoduše označují vazby mezi vztahy. Jedná se o proměnné. Tyto proměnné mají možnost se měnit a nabývají tak rozličných hodnot. Dělí se na závislé nebo nezávislé. Závislá proměnná je ta, která vzniká jako dopad účinku nezávislé proměnné. Nezávislá proměnná je tedy jev nebo vlastnost, která je příčinou pro jinou vlastnost či jev.¹⁰⁴

Každý problém je nutno vydefinovat co nejvíce přesně, aby bylo patrné, koho a čeho se přímo dotýká. Dále musí být možné jeho ověření, jelikož bez ověření není přípustná jeho publikace a tvrzení, že vlastnost nebo jev je validní. Po formulaci problému přichází tvorba hypotézy. Hypotéza je výrok, který je vyjádřen ve větě oznamovací a obsahuje dvě měřitelné proměnné. Problém se táže po vztazích, které mezi proměnnými figurují, hypotéza je ale výrokem, který je podmíněn vztahem mezi proměnnými. Hypotézy bývají testovány pomocí matematického a statistického sběru dat, užívá se deskriptivní a induktivní statistiky. Nutný je v rámci výzkumu i výběr vzorků, který je buďto náhodný (výběr s vrácením a bez vrácení do základního souboru), stratifikovaný v rámci podskupin, tj. v případě dělení pedagogických pracovníků dle délky výkonu profese a jiných parametrů, kontrolovaný, vícenásobný nebo záměrný výběr. V rámci záměrného výběru je do značné míry užíván výběr anketní, kvótní, výběr průměrných jednotek, popřípadě mechanický výběr a další. Každá z výše uvedených metod má své parametry, dle kterých se určují respondenti, kteří jsou v dotazníkovém šetření dotazováni. Jedná se o tzv. výběrové charakteristiky. V rámci výzkumu je častá pilotáž, předvýzkum a posléze vlastní výzkum.¹⁰⁵

¹⁰⁴ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 13-25.

8. 2 Dotazník v pedagogickém výzkumu

Dotazník je dle Gavory způsob písemného kladení předem zvolených otázek a získávání písemných odpovědí, které se přímo vztahují k vnitřním či vnějším jevům.¹⁰⁶ Dále je možno dotazník vydefinovat jako soubor předem stanovených otázek, které na sebe v logickém sledu navazují a jsou položeny písemně. Jejich písemné vyhotovení je podstatou empirické validity a prokázání, že skupina respondentů byla v určitém čase na určitém místě dotazována. Dotazník bývá často spojován nebo dokonce slučován s pojmem anketa. Anketa je šetření, kdy se respondenti do výzkumu zapojí náhodně, neplánovaně a bez jakéhokoli výběru. Jedná se například o ankety televizní či rozhlasové. Dotazník je strukturován pro jistou skupinu lidí, kterou spojuje skupinový znak, kvóta. Získané výsledky mají vždy jen podmíněnou vlastnost, tj. je nutná jejich objektivní a nezabarvená interpretace.¹⁰⁷

Všechny položky, které se ve výzkumu nachází musí splňovat cíl, pro který jsou vytvořeny. Nejedná se vždy jen o otázky, nýbrž i o věty oznamovací, pro které se vytváří odpověď skrze využití různých druhů škál. V každém dotazníku je nutné objasnit, jaká je žádoucí forma výstupu. Podle tohoto kritéria se položky liší na nestrukturované, které respondentovi nenabízejí žádnou předdefinovanou odpověď. Jedná se o otázky typu: „Co si myslíte o jevu x v návaznosti na problematiku xy...?“. Otázky nabízejí volnost a variabilitu odpovědí, jejich nevýhodou je ovšem těžké zpracování a kategorizace. V rámci větších výzkumu je nestrukturovaný typ využíván jen zřídka kdy, v opačném případě jsou užívány položky a otázky strukturované, popřípadě polostrukturované. Uzavřené otázky a položky se vyznačují předem předdefinovanými odpověďmi, které jsou vsazeny do schématu šetření a není možno odpověď v reakci na subjektivní vnímání jedince modifikovat. V návaznosti na druh otázek či položek se hovoří o otázkách dichotomických, které dávají možnost odpovědi jen ze dvou nabízených možností. Každý dotazník má za úkol rozdělit jednotlivé položky dle toho, zda jde o zjišťování fakt, motivů, postojů, znalostí, vědomosti nebo mínění. Každý dotazník, aby bylo možno jej označit za kvalitní, musí plnit náležitosti validity a reliability.¹⁰⁸

¹⁰⁶ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu. 2.*, rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010.

¹⁰⁷ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada).

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 17.

9 Stanovení výzkumných otázek

Výzkumná otázka č. 1:

Je míra pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků, kteří jsou spokojeni s výkonem své profese vyšší nežli míra pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků, kteří hodnotili své zaměstnání spíše negativně?

Takto položená otázka přímo reaguje na psychologickou stránku osobnosti a předpokládá, že zaměstnanec, který bude se svou profesí spokojen, bude rovněž vykazovat i lepší výsledky nežli zaměstnanec, který je méně nebo úplně nespokojen. Předpoklad je tedy ten, že míra pracovněprávního vědomí zaměstnanců, kteří své povolání hodnotí kladně je vyšší nežli míra pracovněprávního vědomí pedagogů, kteří jej hodnotí na škále spíše negativně.

Výzkumná otázka č. 2:

Je pracovněprávní vědomí pedagogických pracovníků ve věkové kategorii 20-40 let vyšší nežli pracovněprávní vědomí pedagogických pracovníků ve věku nad 40?

Tato otázka reaguje na fakt, že mladší generace zhruba do 40 let věku je více zainteresována do využívání informačních a komunikačních technologií. Vychází se z předpokladu, že technologický růst a začleňování moderních technologií do života člověka má za důsledek navýšení množství podnětů v elektronické podobě pro její uživatele.

10 Výsledky výzkumné studie

Výzkumná studie byla v původním harmonogramu plánovaná od konce února do konce března r. 2020. V prvotní verzi bylo vytištěno 200 papírových dotazníků a cílem jednotlivých listinných dokumentů byla co možná největší návratnost. K distribuci došlo u třech pracovišť, a to na státní základní škole, základní škole Montessori a v pedagogicko-psychologické poradně.

Z důvodu vyhlášení nouzového stavu státu, které proběhlo 12. 3. 2020 došlo k uzavření škol a školských zařízení, kdy prezenční formu výuky nahradila podoba distanční. V původním záměru vlády stálo 30 dní, které byly z důvodu pandemie prodlouženy do 17. 5. 2020, aktuální k 11. 5. 2020. V tomto případě se distribuce dotazníků stala poměrně obtížnou a z důvodu ochrany obyvatelstva, potažmo pedagogických pracovníků, kteří jsou pro tuto studii klíčoví již k dalšímu rozšiřování nedošlo. Důvodem byla celostátní karanténa, která měla zamezit šíření nového typu koronaviru (COVID-19), a to SARS-CoV-2.

Dotazníkové šetření bylo po zvážení řešeno formou online dotazníků. V případě karantény se bohužel jiný způsob kvantitativně orientovaného výzkumu s fyzickou přítomností využít nedal (s opominutím vyčkání konce epidemie, který je v dnešní den nejasný). Další výhodou je online vyhodnocení, které nabízí průběžný přehled o informacích a získaných datech. Vyplnění je rychlé, jasné a nezabere více než pár minut. Na druhou stranu, v případě této formy je téměř nemožné dosáhnout 100% návratnosti. Odkaz na dotazníkové šetření byl odeslán formou emailu ředitelům a vyučujícím škol a školských zařízení v Olomouci. Dále došlo k využití sociálních sítí a odkazování na učitelské skupiny. Návratnost se bohužel pohybovala v rozmezí 5-13 respondentů na jednu organizaci.

Kvantitativní výzkum obsahoval i v původní verzi tři pasáže, informativní, hodnotící a vědomostní. Informační stránka studie se zabývala věkem, pohlavím, místem výkonu profese pedagogického pracovníka, dosaženým vzděláním a zdrojem zisku dat o nových vyhláškách v rámci resortu školství, mládeže a tělovýchovy. Hodnotící celek obsahoval škálu, která disponovala 5 stupni od 1 – nejlepší, resp. naprosto souhlasím, po 5 – nejhorší (absolutně nesouhlasím). Vědomostní část již vycházela z analýzy školského zákona, který byl důkladně prozkoumán a na základě informací, které spojují pedagogické pracovníky napříč variabilní náplní práce, byl generován dotazník.

Část pojímající spokojenost respondentů obsahuje 5 základních otázek, které vnesou náhled do spokojenosti zaměstnance a přímého vztahu k výkonu profese. Vědomostní celek obsahuje 12 otázek s 5 možnými odpověďmi. Vždy je správná jen jedna. Tento způsob vyplňování byl zvolen z hlediska přehlednosti, ale i jasnosti v procentuálním zastoupení správných odpovědí.

K dnešnímu datu, 26. 4. 2020, se do online webového formuláře přihlásilo 161 pedagogických pracovníků. Všichni se stali respondenty a na základě dat, které pro tento výzkum uvolnili došlo k analýze pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci.

Pro výzkum byl využit server Google drive, který nabízí možnost tvorby online dotazníků. Všechna poskytnutá data jsou originální a v původní verzi, která byla přístupná po omezený čas v rámci tvorby empirické části této diplomové práce.

10. 1 Informativní část dotazníkového šetření

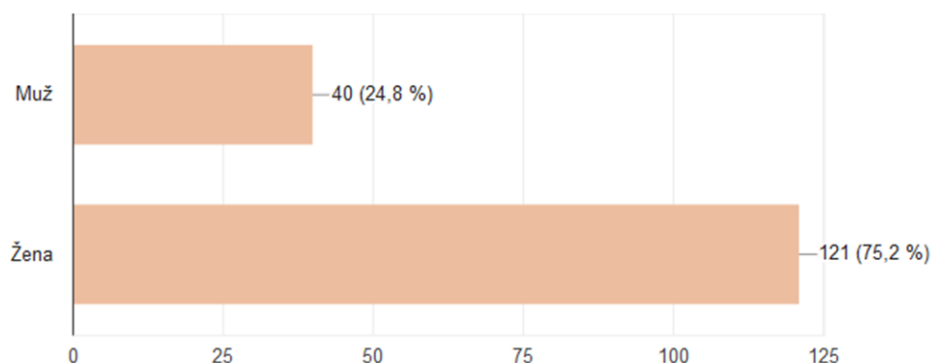
V rámci získání základních dat o respondentech posloužilo 5 prvotních vstupních otázek. Jejich výčet obsahuje základní determinanty, které od sebe jednotlivé respondenty odlišují. Před každým celkem byla zveřejněna krátká instrukce, aby došlo k zamezení technických dotazů a snazšímu vyplnění archu.

Výsledky informativní části dotazníkového šetření

Otázka č. 1 se zabývala poměrem mužů a žen pracujících v dané profesi. Celkové množství respondentů se zastavilo na počtu 161. Z tohoto množství bylo **121 žen a 40 mužů**.

1. Pohlaví:

161 odpovědí

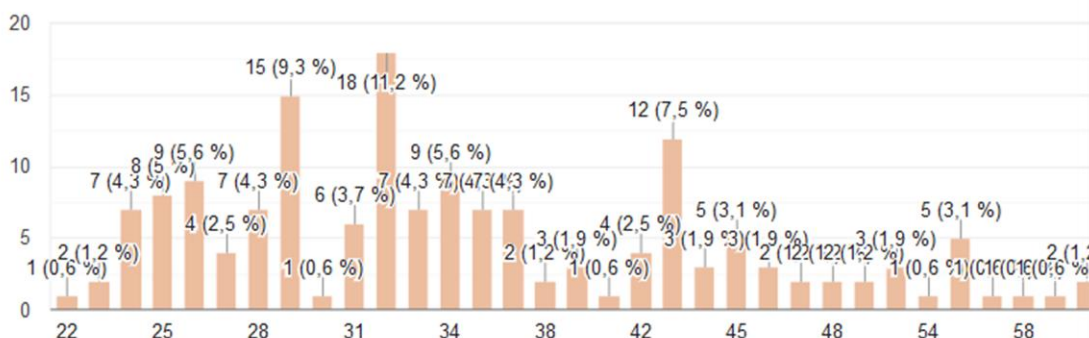

Graf č. 1. Poměr mužů a žen v dotazníkovém šetření

Otázka č. 2 se zajímala o věkové složení respondentů. Jak je z grafu patrné, šetření se zúčastnily osoby od 22 do 60 let. Nejvyšší zastoupení je doložitelné u pedagogických pracovníků, kteří měli v čas vyplňování 29, 32 a 43 let. Vůbec nejvyšší četnost je možno vyčíst u 15. zaměstnanců narozených v roce 1991.

2. Věk (doplňte číslici)

161 odpovědí

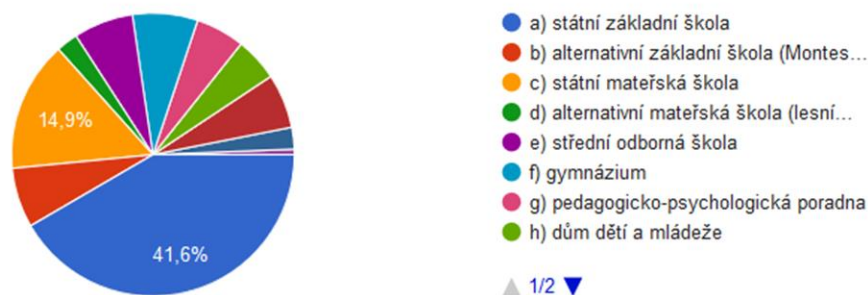
Graf č. 2. Věkové složení respondentů

K otázce věkového složení respondentů se váže i výzkumná otázka č. 2 ve znění: **„Je pracovní právní vědomí pedagogických pracovníků ve věkové kategorii 20-40 let vyšší nežli pracovní právní vědomí pedagogických pracovníků ve věku nad 40?“** Z podrobného výkazu, kdy se četnost správných odpovědí u jednotlivých věkových vrstev lišila, nebyla otázka potvrzena. Míra pracovní právního vědomí pedagogických pracovníků ve věkové kategorii 20 - 40 let tedy není vyšší nežli pracovní právní vědomí pedagogických pracovníků ve věku nad 40 let. Odpověď na takto stanovenou otázku je individuální a záleží na osobnostních rysech pedagoga, na pedagogickém prostředí, kde profesi vykonává a v neposlední řadě na vlastní iniciativě a zájmu. Četnost chybných odpovědí u věkové skupiny 20-40 let se pohybovala nezávisle na povolání a věku, jako tomu bylo u věkové skupiny nad 40 let.

Otázka č. 3 zkoumala místo výkonu pracovního poměru a výsledky jsou následující:

3. Místo výkonu pracovního poměru:

161 odpovědí

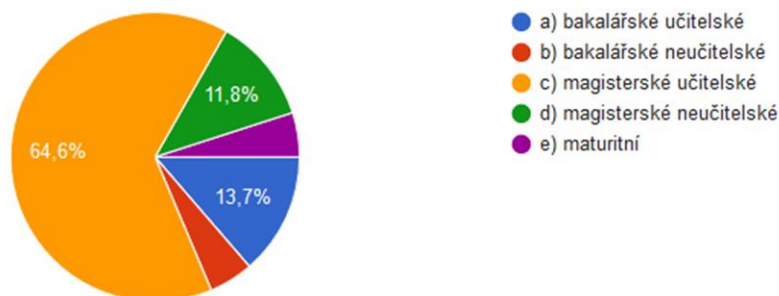
Graf č. 3. Místo výkonu profese pedagogických pracovníků

Z grafu je patrné, že největší množství respondentů pracuje na **státní základní škole**. Jedná se o 41,6 %, tj. v přepočtu 67 zaměstnanců. Na druhé pozici, z hlediska kvantity účastníků se umístili zaměstnanci státních mateřských škol, kde jde o zastoupení v 14,9 %, které odpovídá 24 zaměstnancům. Třetí místo obsadila gymnázia se 7,5 %, což odpovídá 12 dotazovaným. V zastoupení více než 10 účastníků se v grafu objevili zástupci alternativních základních škol (11 osob – 6,8 %), středních odborných škol, kde je počet totožný s alternativními ZŠ a školní družiny (10 osob – 6,2 %). Na nebo pod 5,6 %, což odpovídá 9 účastníkům se zařadili zaměstnanci pedagogicko-psychologické poradny, kde se zapojilo 9 osob, dále 4 zaměstnanci alternativní mateřské školy (2,5 %), 8 osob (5 %) z domů dětí a mládeže a 5 respondentů (3,1 %) ze základních uměleckých škol.

Otázka č. 4 se zajímala o dosažené vzdělání pedagogických pracovníků, kteří vykonávají svou profesi na školách a školských zařízeních v Olomouci.

4. Dosažené vzdělání, popřípadě momentální stav ve vztahu k výkonu profese pedagogického pracovníka:

161 odpovědí

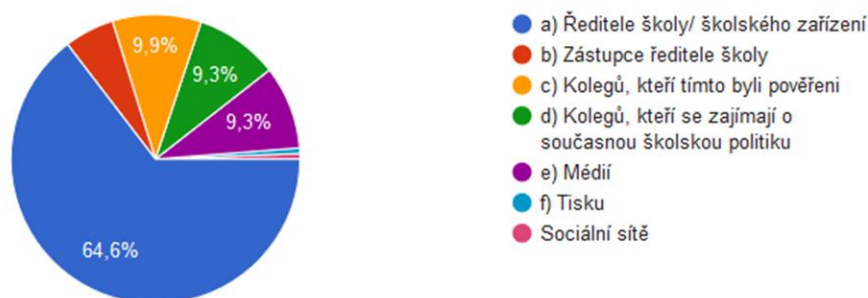
Graf č. 4. Dosažené vzdělání respondentů

Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů vystudovalo magisterský učitelský obor. Jedná se o 104 účastníků, což odpovídá 64,4 %. Dále o 22 (13,7 %) pracovníků, kteří dosáhli bakalářského titulu na pedagogických fakultách. Na třetí příčku dosáhli pedagogové, kteří získali magisterský diplom na jiných nežli pedagogických fakultách. Jedná se o 19 osob, což je v přepočtu 11,8 %. Na 8 respondentech se zastavila hranice v případě osob s bakalářským neučitelským diplomem a maturitou, procentuálně se jedná o 5 %.

Otázka č. 5, poslední z dotazovacích, se zabývala právě informacemi o novinkách v rámci školství. Středem zájmů se zde staly zdroje, které přináší respondentům nové a aktuální informace z pedagogické sféry.

5. V rámci výkonu profese se nejvíce důležitých informací dozvídám od:

161 odpovědí

Graf č. 5. Informační zdroje pedagogických pracovníků

Graf pátý znázorňuje skutečnost, že nadpoloviční většina oslovených se dozvídá informace k aktuálnímu dění ve školství od svého nadřízeného, tj. od ředitele školy, eventuelně školského zařízení. Jedná se o 64,6 %, což v reálu odpovídá 104 respondentům. V rozmezí 9 % se pohybují tři kategorie, a to pověření kolegové (16 osob), kolegové, kteří se zajímají o aktuální problematiku ve školském sektoru (15 osob) a média (15 osob). Sociální sítě a tisk se vyskytnul v četnosti odpovědi minimálně a z celkového počtu jej tvoří jen 2 odpovědi (1,2 %).

Shrnutí informační části šetření

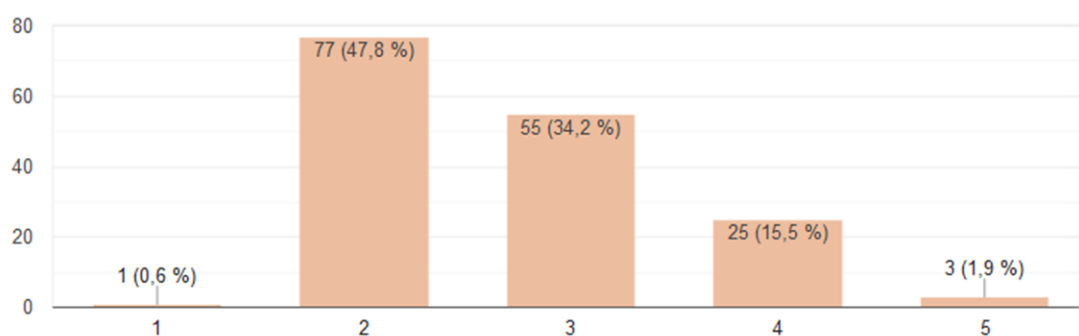
Informační část šetření seznamuje s rozložením respondentů v rámci jejich věku, pohlaví, výkonu profese a. j. Nejvíce zastoupenou kategorií se staly ženy v poměru 121 ku 40 a převahou 81 respondentů, resp. respondentek. Z hlediska věku je nejpočetnější generace narozena v roce 1988 (32 let). V rámci výkonu profese převažovali pedagogičtí pracovníci na státních základních školách, kteří tvořili více než 40 % všech dotazovaných. V návaznosti na tuto informaci se z pohledu vzdělání zapojilo nejvíce osob s absolvovaným magisterským studijním programem v rámci učitelství. Jednalo se o nadpoloviční většinu, která překonala 60% hranici, a to 64,6 % a tvoří jí 104 respondentů z celkových 161. Studie se také zajímala o informační zdroje pedagogů, kdy nevíce osob odpovědělo, že hlavním zdrojem je pro ně ředitel školy nebo školského zařízení. Jednalo se celkem o 104 osob, které tvoří 64,6 %.

10. 2 Hodnotící část dotazníkového šetření

První část studie sloužila k seznámení s respondenty, ta druhá má za cíl zhodnotit spokojenost pedagogů z hlediska legislativy, vlastního očekávání, mezilidských vztahů a. j. Pro získání informací o postojích pedagogů sloužilo 5 hodnotících otázek. Byla využita škála 1–5, kdy číslice 1 značí “nejlepší“ a číslice 5 “nejhorší“.

6. Současný stav české vzdělávací politiky hodnotím:

161 odpovědí

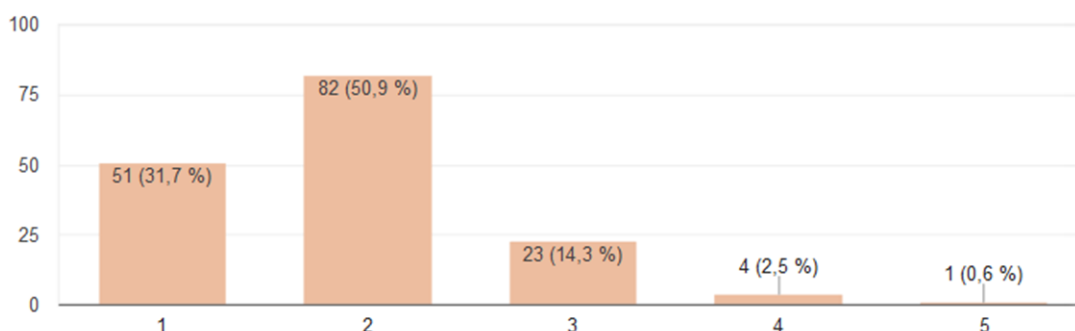
Graf č. 6. Subjektivní zhodnocení současného stavu vzdělávací politiky

Graf spadající k otázce č. 6 podává náhled do hodnocení současné politické situace ve vztahu k výkonu profese pedagogického pracovníka. Názory na vzdělávací politiku se lišily, ovšem nejvíce respondentů odpovědělo, že stav hodnotí číslicí 2 (77 respondentů ze 161, což odpovídá 47, 8 %). Tato odpověď se přiklání k pozitivnímu vnímání české školské legislativy. 55 respondentů, kteří tvoří 34, 2 % odpovědělo neutrálně, a to číslem 3. K negativnějšímu vnímání a mezerám se přiklání 25 osob (15, 5 %) a k naprosto záporné odpovědi 3 osoby, tzn. 1, 9 %. Z grafu vyplývá, že celkové hodnocení se drží ve střední rovině. Názorů naprosto pozitivních a negativních je minimum a z celkového množství tvoří pouze 4 odpovědi, což odpovídá 2, 5 %.

Otázka s pořadovým číslem 7 se zaměřila na průzkum spokojenosti s vlastním zaměstnáním.

7. Svě zaměstnání hodnotím:

161 odpovědí

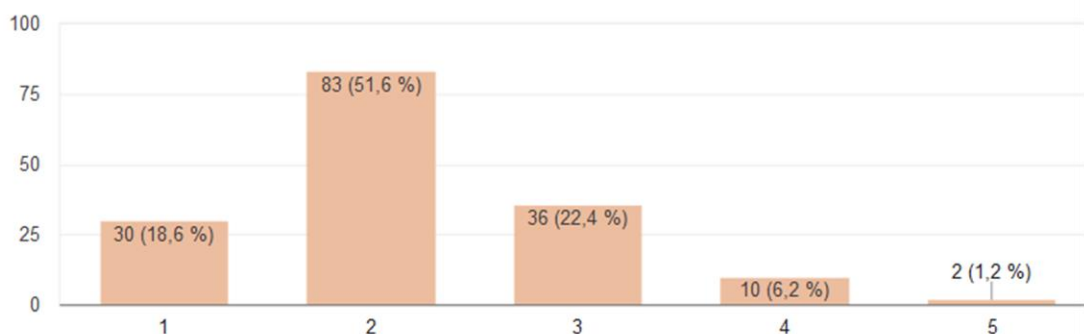
Graf č. 7. Subjektivní zhodnocení zaměstnání jednotlivými pedagogy

Z grafu je patrné, že valná část zaměstnanců hodnotí svou práci kladně. Hodnocením 1 jí ocenilo 51 respondentů, což je 31,7 %. Nadpoloviční počet získala číslice 2 (50,9 %), tudíž spokojenost s určitými mezerami, neutrálně se vyjádřilo 14,3 %, tudíž 23 respondentů a negativní odpovědi si udržely četnost pod 5 %, a to 3,1 %, což odpovídá 6 osobám. Hodnocení zaměstnání dopadlo tedy velice pozitivně a drží si více než 80% zastoupení v oblíbenosti.

Otázka a graf s pořadovým číslem 8 se zaměřila na problematiku informovanosti o změnách ze strany školy, popřípadě školského zařízení. Zde spadají nové vyhlášky a nařízení vlády, které přímo souvisí s profesí pedagogického pracovníka a které jsou nezbytně nutné pro správný chod organizace.

8. Informovanost o změnách ze strany vedení školy/ školského zařízení hodnotím:

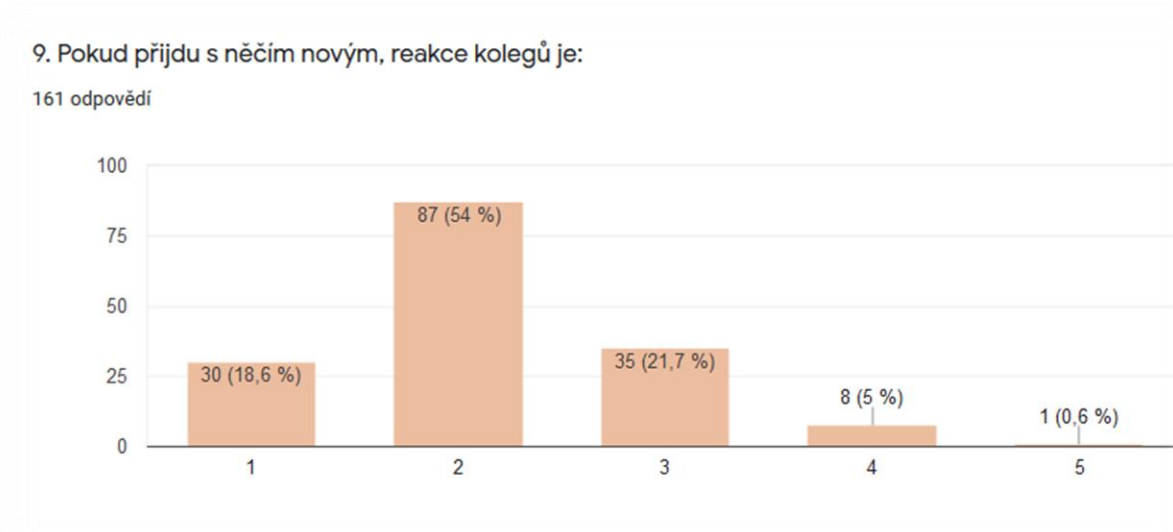
161 odpovědí

Graf č. 8. Subjektivní zhodnocení informovanosti o změnách v rámci školské legislativy

Z grafu č. 8 je patrné, že zcela spokojených je jen 30 respondentů, kteří netvoří ani 20 % z celkového počtu. Nabízí se tedy otázka, kde mezery jsou a jakými prostředky by bylo možné situaci změnit. Zmiňované téma nespadá do kompetencí této studie, proto zůstává jen vyřčeno.

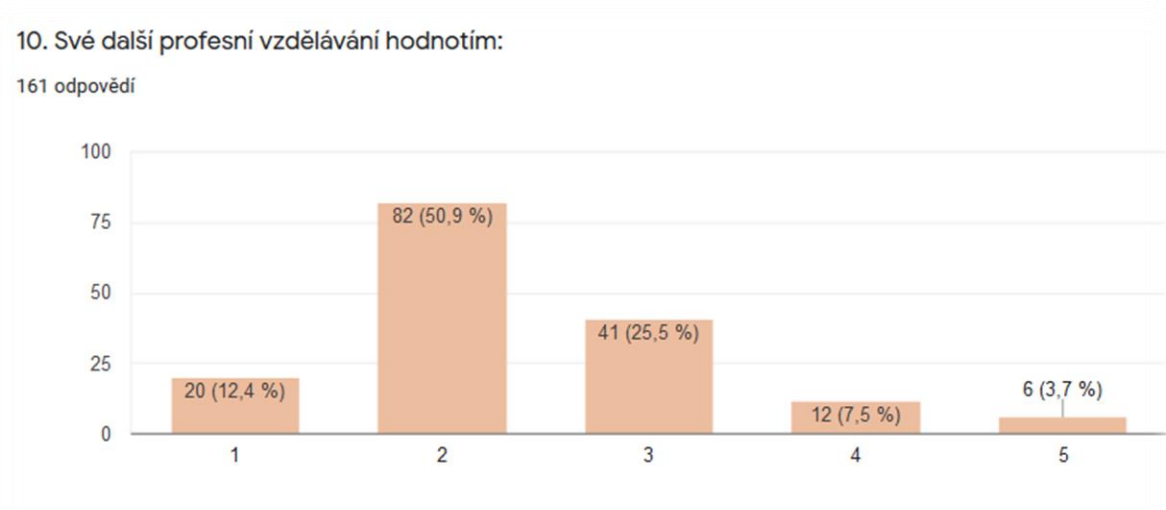
Graf s pořadovým číslem 9 se vyjadřuje k zájmu kolegů/nadřízených o nové podněty ze stran pedagogického pracovníka.

Graf č. 9. Subjektivní zhodnocení zájmu ze strany kolegů/vedení k respondentu

Z výsledku je patrné, že většina oslovených posuzuje komunikaci a zájem svých kolegů/nadřízených pozitivně. Jedná se o 117 respondentů, kteří dohromady zaujímají 72,6 % celku. Neutrální hodnocení vyslovilo 35 osob, v zastoupení 21,7 %. Negativně na problematiku pohlíží 9 osob, které dohromady tvoří méně než 6 %. Z celkového poměru je patrné, že pohled na tuto otázku je vnímán z valné části pozitivně.

Graf desátý a zároveň poslední postojový se tázal na spokojenost s dalším vzděláváním v rámci profese.

Graf č. 10. Subjektivní zhodnocení dalšího vzdělávání respondenta

Z výsledků získaných pomocí online dotazníku vyplývá, že více než polovina osob hodnotí další vzdělávání kladně. Jedná se o 102 pedagogů, kdy 20 z nich zastupuje naprosto spokojenou skupinu a 82 spíše spokojenou, tzn. dívají se na problematiku kladně, ovšem v ní spatřují jisté mezery. Neutrální odpověď zvolila čtvrtina respondentů a negativně se vyslovilo 18 osob, tj. (11, 2 %).

Shrnutí postojové části šetření

Z výše uvedených pěti grafů je zřejmá rozličnost ve vnímání školského systému České republiky. V návaznosti na výsledky je nutné podotknout, že na postoje osob má krom pedagogické činnosti vliv i personální obsazení v organizaci, finanční dotace na danou pozici, osobní zájem a zaujetí v profesní sféře, klima školy, atmosféra, geografické umístění pracoviště a. j. Celkové a průměrné hodnocení je tedy **pozitivní**.

Z tohoto závěru je možné odpovědět na výzkumnou otázku č. 1. ve znění:

„Je míra pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků, kteří jsou spokojeni s výkonem své profese vyšší nežli míra pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků, kteří hodnotili své zaměstnání spíše negativně?“ Z celkového množství respondentů, podrobného výkazu jednotlivých odpovědí a zainteresovaných osob bylo zjištěno, že míra pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků, kteří své povolání hodnotí kladně je vyšší nežli míra pracovněprávního vědomí pedagogů, kteří jej hodnotí na škále spíše negativně. Tomuto nasvědčuje i fakt, že většina osob, která se zapojila do dotazníkového šetření odpověděla buď kladně nebo neutrálně, kdy takováto převaha udává i jistý pozitivní výsledek v odpovědích.

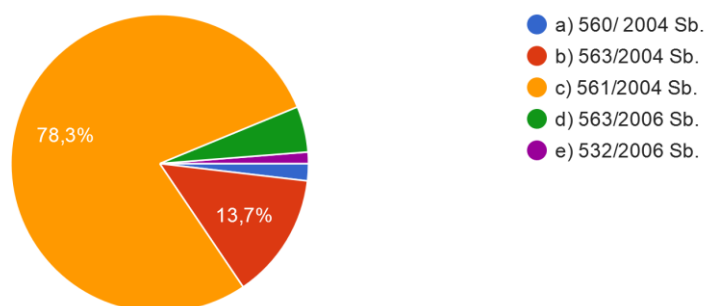
10.3 Vědomostní část dotazníkového šetření

Vědomostní část dotazníků se zaměřila na znalost faktů v oblasti školské legislativy, která je společná jak MŠ, ZŠ, alternativním MŠ a ZŠ, popřípadě družinám a domům dětí a mládeže. Otázky, které se v dotazníku objevily jsou v souladu s aktuálním školským zákonem. Před samotným vyplněním se nachází informační část o pár větech, která respondenta informuje o zvolení jen jedné správné odpovědi a plné anonymizaci získaných dat.

Graf č. 1 zjišťoval, jaká je znalost pedagogických pracovníků v oblasti základní legislativy.

1) Školský zákon, resp. zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání je vymezen zákonem:

161 odpovědí

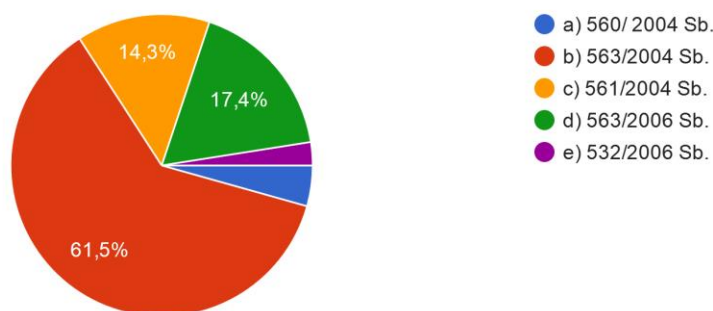
Graf č. 11. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Z výsledku je možné vyčíst, že správně odpovědělo 78,3 % pedagogů, což je v přepočtu 126 respondentů. Z pedagogického hlediska je v rámci chybnosti možná záměna zákona o pedagogických pracovnících se školským zákonem. Správnost je téměř 80 %, což lze považovat za velmi dobré.

Graf č. 2 se obdobně jako graf č. 1 zajímal o znalost ze sféry zákonů.

2) Zákon o pedagogických pracovnících je vymezen zákonem:

161 odpovědí

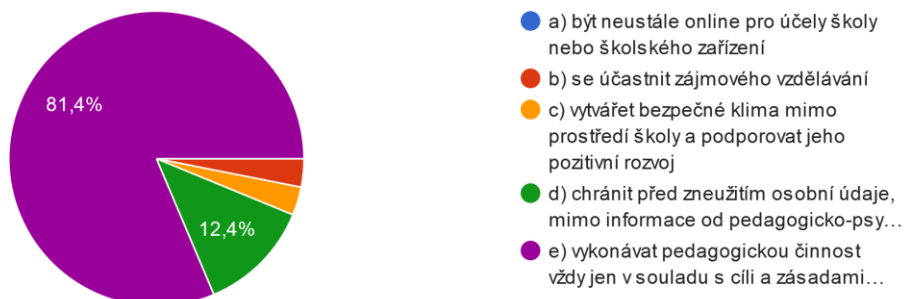

Graf č. 12. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 3 zjišťuje kompetence v rámci práv a povinností pedagogického pracovníka, který působí na školách a školských zařízeních nejen v Olomouci, ale i na území celé ČR. Vyhláška je aktuální dle § 22a školského zákona.

3. Pedagogický pracovník je povinen:

161 odpovědí

Graf č. 13. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Z grafu je patrné, že více než 80 % respondentů odpovědělo správně a to tak, že pedagogický pracovník je povinen vykonávat pedagogickou činnost vždy jen v souladu s cíli a zásadami vzdělávání. Zbylé odpovědi se pohybují na 3, 1 % s výjimkou chybné odpovědi písmena (d.

Graf č. 4 se věnuje otázce předpokladu pro výkon profese pedagogického pracovníka podle § 3 zákona o pedagogických pracovnících. Otázka se přímo dotýká předpokladů, které jsou pro tuto profesi klíčové.

4. Učitelskou činnost NEMŮŽE vykonávat osoba, která:

161 odpovědí

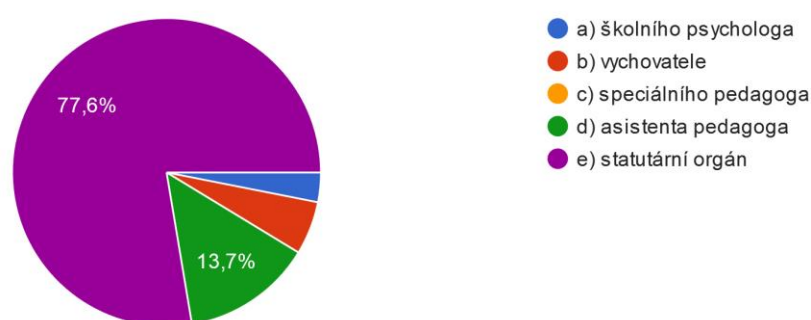
Graf č. 14. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Z grafu je patrné, že správnou odpověď pod písmenem d), tj. učitelskou činnost nemůže vykonávat osoba, která má zápis v trestním rejstříku zvolila většina respondentů. Jedná se o 86,3 % dotazovaných, což odpovídá četnosti 139 osob. V rámci odpovědí se vyskytovaly různé modifikace definic, kdy 11,2 % pedagogů uvedlo, že pedagogickou činnost nemůže vykonávat osoba, která nevykonávala pedagogickou činnost do 10 let od ukončení svého vzdělání, což naopak školská legislativa umožňuje, resp. nezakazuje.

Graf č. 5. měl za cíl objasnit, kdo je a kdo není dle školského zákona pedagogický pracovník.

5. Za pedagogického pracovníka NELZE označit:

161 odpovědí

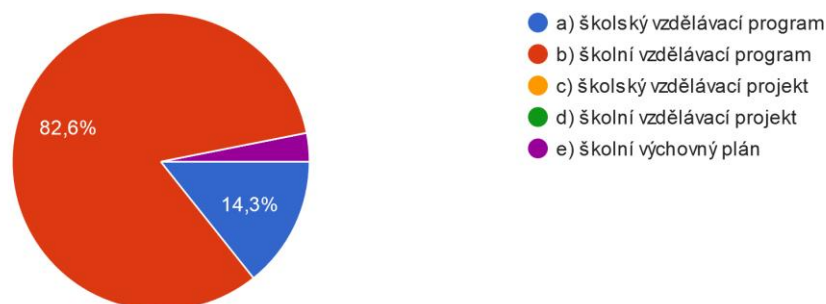
Graf č. 15. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Otázka byla koncipována přímo v rámci profesí, na které se vztahuje tato studie. Z celkového počtu 161 odpovědí správně otázku zodpovědělo 125 respondentů, tj. 77,6 %. Správné je tvrzení, že za pedagogického pracovníka **nelze** označit statutární orgán. Zbylé profese svým zaměřením i kompetencemi plně spadají pod zákon o pedagogických pracovnících a za pedagogické pracovníky je označit lze. Druhá nejčastější odpověď, byť už chybná, čítá 22 odpovědí, tj. 13,7 % a předpokládá, že za pedagogického pracovníka nelze označit asistenta pedagoga. Asistent je v tomto případě pedagogickým pracovníkem stejně jako učitel na základní škole.

Graf č. 6 obsahuje zkratku tří písmen, která jsou z hlediska školství pro každého zaměstnance i zaměstnavatele klíčová. Jedná se o ŠVP, což je školní vzdělávací program.

6. ŠVP je označení pro:

161 odpovědí

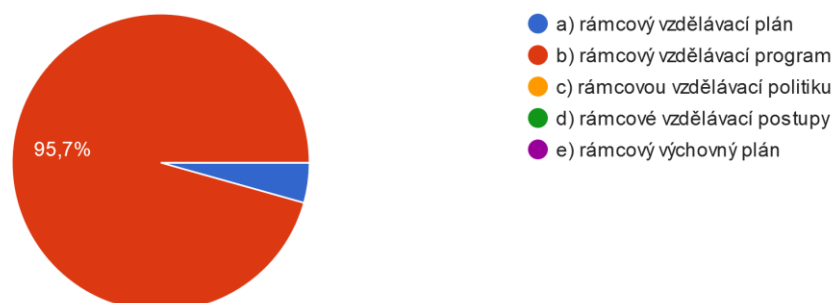
Graf č. 16. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Vyobrazení převahy červené barvy dává jasně najevo, že odpověď za b) byla správná a pojem ŠVP není v českém školství ničím tajemným. Otázku zodpovědělo správně 82,6 % respondentů, což je 133 pedagogů. Z hlediska spodoby přídavného jména je možné zaměnění s odpovědí a), kdy byl záměrně modifikován název a místo školní užit školský. Odpověď a) se objevila v 23 případech, tudíž u 14,3 %. Jediná správná a tolerovaná odpověď je ovšem za b), a to školní vzdělávací program.

Graf č. 7, obdobně jako otázka šestá, reaguje na zestručnění názvu do tří písmen, které již nenesou zkratku ŠVP, ale RVP, které v plném znění znamenají rámcový vzdělávací program.

7. Co je to RVP?

161 odpovědí

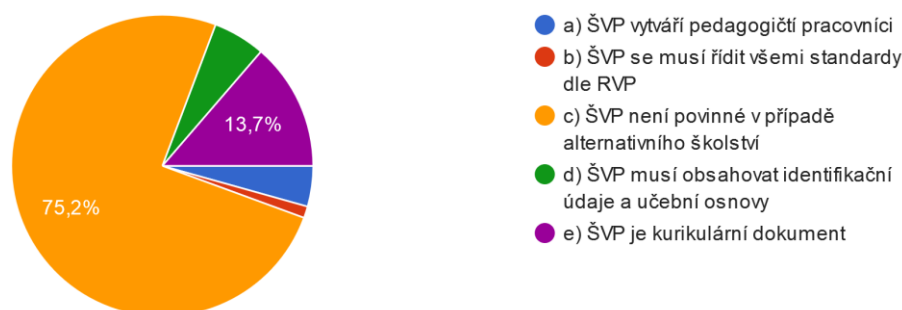
Graf č. 17. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Z odpovědí získaných v online dotazníku je zřejmé, že i název RVP je v případě české vzdělávací politiky dobře známý. Správnou odpověď za b) zvolila většina respondentů, a to 95,7 %, což činí 154 správných odpovědí. Otázka se tak stala v hierarchii odpovědí vítězem v počtu správných odpovědí. Nesprávně odpověď uvedlo 7 respondentů, což je v procentuálním vyjádření 4,3 %. Jednalo se o odpověď a), která místo správného pojmu rámcový vzdělávací program uváděla rámcový vzdělávací plán.

Graf č. 8 se zaměřil již na samotné ŠVP a jeho obsah. Ptal se po tvrzení, které z hlediska kurikulárních dokumentů není možné.

8. Které tvrzení o ŠVP NENÍ správné?

161 odpovědí

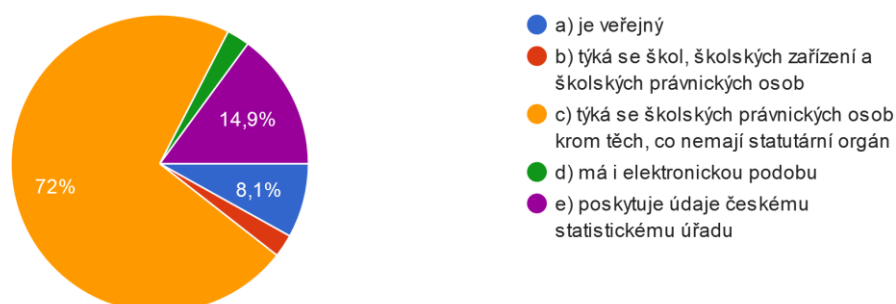
Graf č. 18. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Odpovědi u grafu č. 8 již nejsou tak jednoznačné. I v tomto případě nejvíce respondentů odpovědělo správně, a to odpověď písmena d), že ŠVP není povinné v rámci alternativního školství. Tento údaj je chybný, jelikož i alternativní školství má svůj školní vzdělávací program. Správně odpovědělo 121 respondentů, což je 3/4 všech dotazovaných, konkrétně se jedná o 75,2 %. 13,7 % dotazovaných se domnívalo, že se špatná odpověď skrývá pod písmenem e), a to, že ŠVP je kurikulární dokument.

Otázka devátá se věnovala školskému rejstříku ve znění tvrzení, které neodpovídá standardům dle školského zákona.

9. Který údaj o školském rejstříku, dle § 141 Školského zákona NENÍ pravdivý?

161 odpovědí

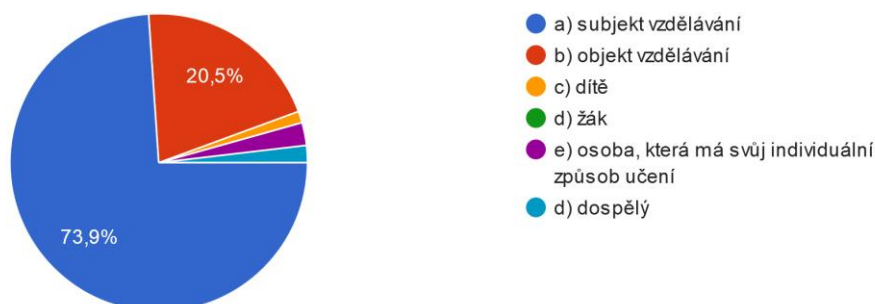
Graf č. 19. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Správně odpovědělo přesně 72 % respondentů (116 osob) v případě odpovědi c). Zde je chybně uvedeno, že školský rejstřík se týká školských právnických osob **krom těch, co nemají statutární orgán**. Dále se téměř 15 % respondentů domnívalo, že nesprávná je informace o tvrzení, že školský rejstřík poskytuje údaje českému statistickému úřadu. V přepočtu se jednalo o 24 osob. 8, 1 %, tj. 13 osob zvolilo odpověď a), která je správná.

Graf č. 10 se zabýval otázkou, kdo není z hlediska pedagogiky žák.

10. Kdo NENÍ z hlediska pedagogiky na MŠ, ZŠ, popř. SŠ žák?

161 odpovědí

Graf č. 20. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Podle informací získaných ze školského zákona není žákem subjekt vzdělávání, jelikož právě subjekt je edukátor (v rámci běžné výuky). I subjekt vzdělávání se může dostat do role žáka, v tento moment se mění na objekt a roli subjektu přebírá jiná povolovaná osoba (edukátor). Z celkového počtu 161 dotazovaných se 119 (73, 9 %) domnívalo správně, že se jedná

o subjekt. Dále 20, 5 %, tj. 33 osob odpovědělo, že se jedná o objekt. Zbylé odpovědi jsou zastoupeny zhruba v 5 %.

Otázka č. 11 se věnovala české vzdělávací politice.

11) Který údaj o české vzdělávací politice NENÍ pravdivý?

161 odpovědí

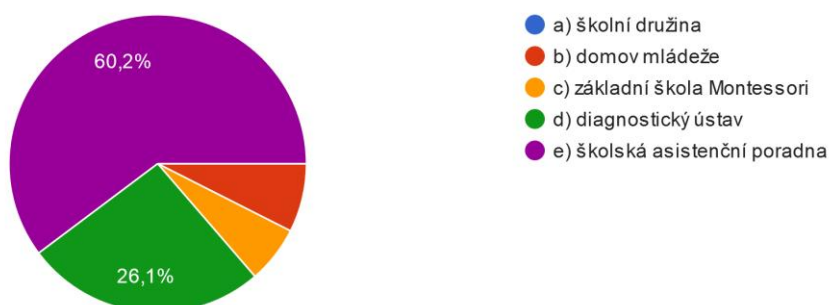
Graf č. 21. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Údaje o školské politice dopadly z hlediska hodnocení v pasáži postojové nad očekávání dobře. Správnou odpověď za d) zvolilo 117 pedagogických pracovníků, což činí 72, 7 %. Bílá kniha byla, jak se tazatelé domnívali, zrušena. Zbylé zaznamenané odpovědi se objevovaly do 10 %, takto v případě odpovědi c) a e).

Poslední ze série otázek navazuje na školská zařízení. Jejím cílem bylo vyjmenování organizací, kdy jedna z nich byla zcela fiktivní. Jednalo se o odpověď e), tj. školská asistenční poradna.

12) Mezi školská zařízení NEPATŘÍ:

161 odpovědí

Graf č. 22. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Na otázku č. 12 správně odpovědělo 60, 2 % respondentů, tj. 97 pedagogů. Školská asistenční poradna neexistuje, a tudíž nespadá ani mezi školská zařízení. Mylně se domnívalo 26, 1 %

(42 osob), že chybná odpověď se nachází za písmenem d), tj. diagnostický ústav. V odpovědích se objevuje i vyšší četnost chyb u domova mládeže a základní školy Montessori, kde špatně odpovědělo na 13, 7 % dotazovaných, kdy 7, 5 % zvolilo domov mládeže a 6, 2 % základní školu Montessori.

Shrnutí vědomostní části studie

Vědomostní část dotazníků měla za cíl zjistit, v jakých oblastech školské legislativy se pedagogičtí pracovníci orientují lépe a v čem jsou shledávány mezery. Celkový závěr lze označit za pozitivní, kdy všechny položky byly v množství správných odpovědí procentuálně na prvním místě. Například pracovněprávní vědomí pedagogických pracovníků (z hlediska znalosti zákonů) vyšlo v 69, 9 % správně, kdy na první otázku týkající se školského zákona odpovědělo dobře 78, 3 % dotazovaných a na druhou v rámci zákona o pedagogických pracovnících 61, 5 % respondentů.

V rámci práv a povinností pedagogických pracovníků se četnost správných odpovědí pohybovala průměrně na 80 %. Znalost terminologie ŠVP a RVP je v průměru na 89, 1 %, což je opět velice pozitivní výsledek. Otázky týkající se správných tvrzení v rámci ŠVP, školského rejstříku, popřípadě české vzdělávací politiky se vždy pohybovaly nad 70% úspěšností. Drobnou mezeru lze shledat u otázky s pořadovým číslem 12, která se věnovala vymezení školských zařízení. Správně odpovědělo 60, 2 % respondentů, tj. 97 pedagogů. Jednalo se o školskou asistenční poradnu, která neexistuje, a tudíž nespadá ani mezi školská zařízení. Dále 26, 1 % respondentů se mylně domnívalo, že mezi školská zařízení nepatří diagnostický ústav.

Nejlépe se v hierarchii otázek umístila otázka č. 5, která se zajímala o zkratku RVP, která symbolizuje rámcový vzdělávací program. Písmena správně rozklíčovalo 95, 7 % dotazovaných, což činí 154 správných odpovědí. Celková úspěšnost, brána průměrem z 12 vědomostních otázek je na 76, 45 %, což odpovídá téměř 80 % respondentů. Výzkumnou vědomostní část je s ohledem na získaná data možno zhodnotit velice pozitivně.

Závěr

Diplomová práce nesoucí název „*Pracovněprávní vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci*“ se zabývá mírou právního a pracovního vědomí pedagogických pracovníků ve vztahu k aktuální školské legislativě. Svou roli zde hraje provázanost a rozšíření práce bakalářské, jejíž respondenty se stali žáci středních škol v Opavě. Tato studie se od žáků středních, potažmo středních odborných škol přesunula na pedagogické pracovníky v Olomouci. Liší se taktéž oblast práva, která je zkoumána. V rámci navazujícího magisterského studia byli vybráni pro výzkum právě pedagogové, kteří vykonávají profesi v širokém spektru škol a školských zařízení. Jedná se například o respondenty z domu dětí a mládeže, pedagogicko-psychologické poradny, alternativní mateřské a základní školy, dále také státních základních a středních, eventuelně středních odborných škol a. j. Cílem nebyl výzkum jen v mezích určité školy nebo školského zařízení. Respondenty se stali asistenti pedagoga, učitelky a učitelé ve státních i alternativních mateřských školách, speciální pedagogové, vychovatelé nebo pedagogové volného času.

Teoretická část práce přináší náhled do problematiky pracovněprávního vědomí. Vychází z předpokladu spojení právního a pracovního vědomí, jejich vzájemné kooperace za využití platné legislativy. V této pasáži dochází k vymezení problematiky, ke strukturálnímu objasnění základních principů v oblasti školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících. Je zde stručně popsán historický vývoj z hlediska propojenosti pracovního práva, školské legislativy a kultury, která má v historii České republiky, potažmo Evropy a celého světa své čestné místo. Teoretický segment odkazuje na vznik a náležitosti dvou základních pojmů, kterými jsou právní a pracovní vědomí. Jedná se o proces transformace termínů, jejich interpretaci a postupné začleňování do sféry moderního státu. V závěrečném sektoru teoretické části jsou představeny klíčové pedagogické pojmy a zhodnocení dosavadních poznatků jiných autorů kvalifikačních diplomových prací. Zhodnocení slouží jako analýza ověřených zdrojů a poskytuje tak možnost nahlédnout do studia v tematicky obdobných celcích. Cílem teoretické části studie bylo zajistit aktuální informace v pracovněprávním sektoru, které odpovídají realitě a svým obsahem přináší náhled do podstatných náležitostí pracovněprávní legislativy v pedagogickém prostředí.

Praktická část obsahuje klíčové pojmy z metodologické terminologie. Tyto koncepty mají přímou návaznost na informace uveřejněné v teoretickém bloku. Jsou zde vydefinovány jak základní metodologické postupy, tak přímo dotazníkové šetření, na kterém je výzkum postaven. Cílem bylo získat vědecky podložené informace pro veškeré závěry, které jsou zde

publikovány. Metodologické zpracování studie proběhlo pomocí online dotazníků (původní plán tištěných bohužel z důvodu nouzového stavu ČR nebyl možný). Z výsledku je ovšem patrné, kolik respondentů, z jakých pracovišť a s jakým vzděláním se dotazníkového šetření zúčastnilo.

Cílem bylo získat data od pedagogických pracovníků napříč různými profesemi a postavením v hierarchii organizačního rozložení pracoviště. Samotné dotazování bylo založeno na třech tematických blocích. Jednalo se o rovinu informační, postojovou a vědomostní. Informační pasáž poskytla 5 vstupních otázek, které sloužily pro prvotní dělení zúčastněných osob. Jejich výčet obsahuje základní rysy, kterými se od sebe jednotliví účastníci výzkumu odlišovali. Jednalo se o pohlaví, věk, dosažené vzdělání nebo místo výkonu profese.

Z výsledku je patrné, že nejpočetnější skupinou výzkumu byly ženy, učitelky na státních základních školách, které dosáhly magisterského diplomu v rámci studia na pedagogické fakultě. Postojové otázky měly za cíl zjištění celkové spokojenosti a vliv na pracovní právní vědomí respondentů. K posouzení bylo zvoleno taktéž 5 otázek z různých sfér pedagogického působení. Vědomostní pasáž vycházela z dat, které jsou základními předpoklady pro výkon profese. Jednalo se například o otázky obecného charakteru, které vycházely ze zákona o pedagogických pracovnících nebo školského zákona. Cílem bylo dosažení relevantních výsledků v daném čase na vymezeném území. Práce se věnovala respondentům, které spojují podstatné kvótní znaky, a to práce pedagogického pracovníka a město Olomouc.

Diplomová práce s názvem „Pracovní právní vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci“ se tak svým obsahem zařadila mezi studie z oblasti školského managementu a legislativy. Poskytuje aktuální a jedinečné informace z pedagogického prostředí města Olomouce.

Seznam bibliografických zdrojů

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-803-1.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. ISBN: 8071790281.

KUBŮ, Lubomír., OSINA, Petr a Jiří GRYGAR. *Teorie práva I.*, Vydavatelství UP Olomouc, Olomouc 2003. ISBN: 80-244-0607-1.

Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-201-2.

JABŮRKOVÁ, Vendula a Veronika VLČKOVÁ. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Olomouc: Hanex, 2005. Vzdělávání a informace. s. 11, 12. ISBN 80-85783-55-x.

JAN, Libor. *Václav II.: král na stříbrném trůnu : 1283-1305*. Praha: Argo, 2015. Ecce homo. ISBN 9788025715444.

KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI, 2008. Komentáře (ASPI). § 30. ISBN 978-80-7357-412-3

NEŠČÁKOVÁ, Libuše. *Pracovní právo pro neprávnický: rozbor vybraných ustanovení, praktická aplikace, vzory a příklady*. Praha: Grada, 2012. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-4091-1.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. 2.*, nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník. 7.*, aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN: 978-80-262-0403-9.

Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-01-8.

SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2283-1.

VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci.* vyd. 1. Praha: ASPI, 2004. ISBN: 978-80-7357-407-9.

VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Právní vědomí v teoreticko-empirickém pohledu.* Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN: 978-80-210-7783-6.

VRONSKÝ, Jiří. *Profesiografie a její praktické využití při řízení lidských zdrojů v organizaci.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Vzdělávání dospělých. ISBN 9788073577476.

Zákoník práce: redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 1999. ÚZ. ISBN 978-80-7488-340-8

Seznam internetových zdrojů

ČECHÁK VLADIMÍR. *Sociologická encyklopedie*. [online]. [cit. 2019-07-12]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/V%C4%9Bdom%C3%AD_spole%C4%8Densk%C3%A9

Česká školní inspekce. *Základní informace o české školní inspekci*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/Zalozeni-a-cinnost-Ceske-skolni-inspekce>

Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekcn%C3%AD-cinnost-QL/Inspekcn%C3%AD-cinnost>

ČESKO. Nařízení vlády č. 341/2017 Sb., § 2. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 09. 06. 2019]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-341>.

ČESKO. Zákon č. 563/2006 Sb., § 24. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

ČESKO. Vyhláška č. 263/2007 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>

ČESKO. Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361>

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

ELEKTRO. *Časopis pro elektroniku. Soustava SI*. © 2014 - 2020 - FCC Public s. r. o. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <http://www.odbornecasopisy.cz/elektro/casopis/tema/soustava-si--10305>

KUTNAR Stanislav. *Smlouvy z pohledu nového občanského zákoníku*. [online]. [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smlouvy-z-pohledu-noveho-obcanskeho-zakoniku-zakladni-prehled-93107.html>

METODOLOGIE VÝZKUMU. *Metodologie pedagogického výzkumu*. [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <https://pedagogika.skolni.eu/pedagogika/metodologie-vyzkumu/>

MSMT, *Školský zákon ve znění účinném od 1. 9. 2017 – 31. 8. 2018*. [online]. [cit. 2017-09-12]. Dostupné z: <Http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-9-2017-do-31-8-2018>

PEDAGOGICKÁ KOMORA. *Aktuální tarifní platy učitelů a dalších pedagogických pracovníků* (2019). [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.pedagogicka-komora.cz/2019/01/aktualni-tarifni-platy-ucitelu-dalsich.html>

PRACOMAT. *Platové třídy a tabulky státních zaměstnanců 2020*. [online]. [cit. 09. 06.2019]. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/propracujici/228-platy-statnich-zamestnancu.html>

UNICEF. *Úmluva o právech dítěte*. © 2004-2020 Český výbor pro UNICEF. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>

Seznam vysokoškolských kvalifikačních prací

DOČKALOVÁ, Martina. Další vzdělávání pedagogických pracovníků. Olomouc, 2014. diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Pedagogická fakulta. [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/bphfxv/>>.

Diplomová práce. ING. DAVID DVORŽÁK. Brno 2018/2019. PRÁVNICKÁ FAKULTA. *Specifika pracovněprávní úpravy ve školství.* [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/bphfxv/>>.

Disertační práce. MGR. MICHAL SMEJKAL, Brno 2017/2018. PRÁVNICKÁ FAKULTA. Pracovní poměr pedagogických pracovníků ve školství. [online]. [cit. 2019-09-24]. Dostupné z: <<https://theses.cz/>>.

OLIVA, Jakub. Právní vědomí. Olomouc, 2014. diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právní fakulta. [online]. [cit. 2019-09-24]. Dostupné z: <<https://theses.cz/>>.

KAČÍRKOVÁ, Alena. \textit{Péče zaměstnavatele o pracovní podmínky zaměstnanců ve školském sektoru} [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/2qdbi9/>>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s.. Vedoucí práce Mgr. Ilona Kostadinovová.

PAŠKOVÁ, Jana. \textit{Právní vědomí pracovníků mateřských škol Plzeňského kraje} [online]. České Budějovice, 2013 [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/uf9h6p/>>.

Rigorózní práce. MGR. EVA HERZÁNOVÁ, Brno, 2008/2009. PRÁVNICKÁ FAKULTA. Pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství} [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/bphfxv/>>.

Seznam zahraničních bibliografických zdrojů

ALBERTS Sönke, KLAPPER Daniel, KONRADT Udo, WALTER Achim, WOLF Joachim (Herausgeber), *Methodik der empirischen Forschung*. 2. überarbeitete und erweiterte Auflage. Wiesbaden: Deutschen Universitäts-Verlag 2007. Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

RAISER, Thomas. *Woher kommt unser Rechtsbewusstsein*, Frankfurter Rundschau. [online]. [cit. 2017-09-06]. Dostupné z: <http://www.fr.de/politik/spezials/doku---debatte/woher-kommt-unser-rechtsbewusstsein-a-1190248>

RUSSELL, Ben. *James Watt: making the world anew*. London: Reaktion Books, 2014. ISBN 9781780233758.

Přílohy

1. Rešerše zpracována vědeckou knihovnou v Olomouci
2. Vzor dotazníku
3. Seznam zkratek

Rešerše

Téma: Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků v Olomouci

Počet záznamů: 138

Časové rozmezí: 1978-2019

Datum: 11.05.2020

Jazykové vymezení: čeština, slovenština, angličtina

Druh literatury: knihy, články, online zdroje, vysokoškolské kvalifikační práce

Zdroje:

- katalogy VKOL (<https://aleph.vkol.cz/F/>)
- databáze Národní knihovny ČR (<http://aleph.nkp.cz/>)
- katalog knihovny Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (<https://www.npmk.cz/knihovna>)
- Centrální katalog Univerzity Karlovy (<https://ckis.cuni.cz/>)
- CODEXIS – právní informační systém
- THESES
- EBSCO

Klíčová slova: právní vědomí; pedagogové; pedagogičtí pracovníci; pracovní poměr; pracovněprávní vztahy; pracovní vědomí; pracovněprávní vědomí; legislativa; pedagogická činnost; legal conscious

Knihy

1. BELEŠOVÁ, Jarmila. *Pracovnoprávne vzťahy v školstve: uplatňovanie právnych predpisov platných pre oblasť pracovnoprávnych vzťahov vrátane odmeňovania zamestnancov rezortu školství*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. 251 stran. ISBN 978-80-8168-605-4.
2. ČUHELOVÁ, Jana et al. *Základy práva pro pedagogy I*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. 254 s. Právo. ISBN: 978-80-7418-023-1.
3. HÁJEK, Bedřich. *Právní vědomí vychovatele*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 40 s. ISBN: 978-80-7372-217-3.
4. HÁJEK, Bedřich. *Právní vědomí vychovatele*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003. 43 s. Texty pro distanční studium. ISBN: 80-7290-116-8.
5. HANÁK, Martin. *Uzavírání pracovněprávních vztahů ve škole: závěrečná práce "Studium pro ředitele škol a školských zařízení I": období od října 2007 do května 2008*. 1. vyd. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2009. 29, 17 s.: formuláře. ISBN: 978-80-86956-45-9.
6. HORECKÝ, Jan et al. *Pracovní podmínky ve školství s akcentem na odměňování*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 123 stran. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; svazek č. 575. Řada teoretická. Scientia = Acta Universitatis Brunensis. Iuridica vol. 575. Scientia. ISBN: 978-80-210-8425-4. Dostupné také z: https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Horecky_Pracovni_podminky_ve_skolskosti.pdf
7. JABŮRKOVÁ, Vendula a Veronika VLČKOVÁ. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2005. 135 s. Vzdělávání a informace. ISBN: 80-85783-55-X.

8. JANKŮ, Martin et al. *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult.* 6., přepracované a doplněné vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. xxxii, 542 stran. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN: 978-80-7400-611-1.
9. JOUZA, Ladislav. *Minimum pracovněprávní legislativy pro ředitele škol: zpracováno v souladu s aktuální novelou zákoníku práce.* Praha: Raabe, 2011. 173 s. Nahlížet – nacházet. ISBN: 978-80-87553-29-9.
10. JOUZA, Ladislav. *Právní subjektivita škol a školských zařízení. Část 2., Pracovněprávní vztahy.* Praha: Učitelská unie, 1992. 93 s. ISBN: 80-900147-5-5.
11. KARABEC, Stanislav. *Školský management: pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení.* Praha: Univerzita Karlova, 2002. 45 s. Právo. ISBN: 80-7290-078-1.
12. LICHOVNÍKOVÁ, Dagmar. *Zákoník práce pro školy a školská zařízení: s výkladem.* Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2012. 361 s. ISBN: 978-80-903823-6-7.
13. LICHOVNÍKOVÁ, Dagmar. *Zákoník práce pro školy a školská zařízení: změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem s výkladem.* 2., aktualiz. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2014. 388 s. ISBN: 978-80-903823-9-8.
14. POLÁKOVÁ, Hana. *Nejčastější otázky k aplikaci školských předpisů.* Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2006. 93 s.
15. POLÁKOVÁ, Hana a Dagmar LICHOVNÍKOVÁ. *Nejčastější otázky k zákoníku práce ve školách a školských zařízeních.* Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2008. 120 s. Česko. Zákoník práce (1965, novela 2006). ISBN: 978-80-903823-1-2.
16. POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související - s výkladem.* 3., aktualiz. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015. 236 s. ISBN: 978-80-87986-00-4.

17. POLÁKOVÁ, Hana a Dagmar LICHOVNÍKOVÁ. *Zákoník práce v praxi ředitelů škol a školských zařízení: s komentářem a vzory nejčastějších pracovněprávních úkonů*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2011. 503 s. ISBN 978-80-903823-3-6.
18. *Pracovní řád pro výchovné a ostatní pracovníky škol a výchovných zařízení a pro pracovníky školních jídelen a jídelen ve výchovných zařízeních spravovaných národními výbory ; Pokyny k pracovnímu řádu pro výchovné a ostatní pracovníky škol*. 2. vyd. Praha: SPN, 1978. 149 s.
19. *Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení s komentářem*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna, 2001. 39 s. ISBN: 80-7168-763-4.
20. PRŮCHA, Jan. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 154 s. Pedagogická praxe. ISBN: 80-7178-621-7.
21. SLUNÉČKOVÁ, Jana. *Právní vědomí: vybrané problémy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1985. 100 s. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. Monographia.
22. SPIRIT, Michal. *Právní odpovědnost ředitele školy. Díl 1, Pracovně-právní odpovědnost*. Praha: Pedagogické centrum, 1993. 32 s.
23. SPIRIT, Michal. *Zákoník práce s komentářem pro školy, předškolní a školská zařízení*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2004. 246 s. ISBN: 80-7178-968-2.
24. STRÁNSKÝ, Jaroslav, Denisa HEPPNEROVÁ a Michal SMEJKAL. *Zákoník práce ve školské praxi: podle právního stavu ke dni 1. června 2018*. 3. přepracované vydání. Třinec: RESK, spol. s r.o., 2018. 324 stran. ISBN: 978-80-87675-15-1.
25. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Ekonomika, finanční management a pracovněprávní předpisy v životě školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 254 s. Studijní texty. ISBN: 978-80-244-2283-1.

26. ŠIKÝŘ, Martin, David BOROVEC a Irena TROJANOVÁ. *Personalistika v řízení školy*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 186 stran. ISBN: 978-80-7552-264-1.
27. ŠIMÁČEK, Pavel. *Praktikum odborné kvalifikace pedagogických pracovníků: metodická pomůcka k řešení zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů a vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců a vyhlášky č. 59/1985 Sb., o odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o určení školských zařízení, ve kterých mají pedagogičtí pracovníci postavení učitele: podle právního stavu ke dni 1. lednu 2015*. 2. vyd. Třinec: RESK, 2014. 68s. Česko. Zákon o pedagogických pracovnících (2004, novela 2012). ISBN: 978-80-87675-06-9.
28. *Školské zákony: (speciální edice pro mateřské školy): školský zákon, zákon o pedagogických pracovnících, zásady bezpečnosti při provozu MŠ, výklad, prováděcí předpisy, vybrané vzory pracovněprávních úkonů: stav k* Praha: Eurounion, 2011-. Poslední nakl.: 2012-: Praha: Golden Books. -- sv. ; 21 cm. -- 1x ročně, 2011-.
29. *Školské zákony: (školský zákon, zákon o pedagogických pracovnících, zákon o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy): výklad, prováděcí předpisy, souvisící předpisy : stav k* Praha: Eurounion, [1996]-. Poslední nakl.: 2011-: Praha: Golden Books. -- sv. -- 1x ročně, 2007-.
25.5.2003 (6. vyd.), k 1.5.2005-k 1.9.2012-.
30. *Školský zákon s komentářem - zaměstnávání: komentář, BOZP, vyhlášky : školský zákon - úplné znění zákona, pedagogická činnost, speciální pedagog, kariérní systém, přijímací řízení ke střednímu vzdělávání, BOZP ve školách, evidence úrazů dětí, žáků, studentů, kvalifikační předpoklady, kombinované úvazky, příplatky, školy v přírodě, ochrana zdraví*. Český Těšín: Poradce, s.r.o., 2019. 207 stran. ISBN 978-80-7365-420-7.

31. TRUNDA, Michal a Pavel ŠIMÁČEK. *Zákon o pedagogických pracovnících a navazující školské předpisy*. 3. vydání. Třinec: RESK, spol. s r.o., 2016. 164 stran. ISBN: 978-80-87675-11-3.
32. TRUNDA, Michal a Pavel ŠIMÁČEK. *Zákon o pedagogických pracovnících s odborným výkladem* 2. vyd. Třinec: RESK, 2014. 162 s. ISBN: 978-80-87675-05-2.
33. VALENTA, Jiří. *Kolektivní pracovněprávní vztahy ve školství*. 1. vyd. Karviná: Paris, 2007. 226 s. + 1 CD-ROM. ISBN: 978-80-903817-7-3.
34. VALENTA, Jiří. *Nový zákoník práce ve školské praxi*. 1. vyd. Karviná: Paris, 2006 dotisk. 414 s. ISBN 80-239-7620-6.
35. VALENTA, Jiří. *Právní rámec řízení škol a školských zařízení*. Čtvrté vydání. Karviná: Paris, 2018. 404 stran + 1 CD-ROM. ISBN 978-80-87173-41-1.
36. VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2005-. – svazků + 1 CD-ROM. Vychází nepravidelně. Práce, mzdy, pojištění. 1. vyd. (stav k 23.2.2005)-7., aktualiz. vyd. (2017/2018)-.
37. VALENTA, Jiří. *Zákon o pedagogických pracovnících prakticky a přehledně*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 143 s. ISBN: 978-80-7357-567-0.
38. VEČEŘA, Miloš et al. *Právní vědomí v teoreticko-empirickém pohledu*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 194 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; svazek č. 512 = Acta Universitatis Brunensis Iuridica ; vol. 512. Řada teoretická. Scientia. ISBN: 978-80-210-7783-6.
39. WAGNEROVÁ, Irena. *Manuál pracovního práva ve školství*. Praha: Institut řízení lidských zdrojů, c2012. 199 s. ISBN: 978-80-905180-8-7 (pořadač). Dostupné také z: https://skolskeodbory.cz/sites/skolskeodbory.cz/files/downloads/1501921207/manual_pracovniho_prava.pdf

40. WAGNEROVÁ, Irena. *Právní rámec kolektivního vyjednávání a sociálního dialogu v odvětví školství, pracovněprávní a mzdové podmínky a problémy BOZP ve školství: dopadová studie*. Praha: Institut řízení lidských zdrojů, c2012. 110 s. ISBN: 978-80-905180-7-0.

Články

41. Právní vědomí vysokoškoláků neprávniho zaměření - výzkum a jeho výsledky / Tereza Krupová.
In: *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. -- ISSN 0323-0619. -- Vol. 63, 1 (2017), s. 37-66. Dostupné také z:
https://www.cupress.cuni.cz/ink2_stat/dload.jsp?prezMat=88694
42. Právní gramotnost mladých lidí v České republice a role vzdělávání / Michal Urban, Petra Hodysová, Jan Kaczor. -- Obsahuje bibliografické odkazy. In: *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. -- ISSN 0323-0619. -- Roč. 61, č. 3 (2015), s. 171-215. Dostupné také z: https://www.cupress.cuni.cz/ink2_stat/dload.jsp?prezMat=86910
43. Titul: Sympathy for the teacher: Labour law and transgressive workers' collective action in British Columbia, 2005.
Autoři: Camfield, David
Zdroj: *Capital & Class*. Autumn2009, Vol. 33 Issue 99, p81-107. 27p. ISSN: 0309-8168 DOI: 10.1177/03098168090330030401
44. Právní vědomí: několik poznámek / Tereza Krupová. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. -- ISSN 1210-9126. -- Roč. 23, č. 4 (2015), s. 365-374. Dostupné také z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5275/4361>
45. Právní vědomí, právní výchova a formování vztahu k právu v evropském prostředí / Libor Šnédar.
In: *E+M. Ekonomie a Management*. -- ISSN 1212-3609. -- Roč. 3, č. 3 (2000), s. 49-51
46. Titul: PROBLEMS OF TEACHERS' LABOUR RIGHTS IN REGIONS OF LATVIA. Autoři: Grinfelde, Anda; Paula, Liga; Prizevoite, Ilze EBSCO – CEEAS; SCHOLAR GOOGLE. Zdroj: *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings*. 2018, Issue 48, p102-110. 9p. 3 Charts, 2 Graphs. DOI: 10.22616/ESRD.2018.074 ISSN: 1691-3078

Témata: LEGAL status of teachers; EMPLOYEE rights; TEACHERS' unions; TEACHER attitudes; SCHOOL personnel management.

47. Právní vědomí a odpovědnost pedagoga / Ladislav Dvořák. -- 1 obr.
In: *Informatorium*. -- ISSN 1210-7506. -- Roč. 20, č. 3 (2013), s. 22-23
48. Pracovní poměr v MŠ a jeho právní rámec. [Část] 2. / Richter, Jaromír
In: *Informatorium 3-8*. – ISSN 1210-7506. -- Roč. 14, č. 8 (2007), s. 28-29
49. New contributions of multidisciplinary and empirical approach to legal consciousness / Filip Horák, David Lacko.. -- Obsahuje bibliografické odkazy in: *The lawyer quarterly: international journal for legal research*. -- ISSN 1805-8396. -- Vol. 9, no. 3 (2019), p. 248-261
50. Co s prací nad rámec smlouvy? : co dělat, když mi ředitel ukládá víc práce, než mám ve smlouvě? / Vlastimil Čiháček, Kateřina Řiháčková, Hana Poláková in: *Literární noviny*. -- ISSN 1210-0021. -- Roč. 18, č. 44 (20071029) In: *Školní noviny* [příloha]. -- S. C
51. K novele zákona o pedagogických pracovnících provedené zákonem č. 197/2014 Sb. / Jiří Valenta
Zdroj: *Mzdová účetní*. 2014, roč. 20, č. 12, s. 13-14. ISSN: 1211-1430.
52. Zvláštnosti personalistiky a mzdového účetnictví ve vztahu k pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení / Jiří Valenta
Zdroj: *Mzdová účetní*. 2012., roč. 18, č. 7-80, s. 50-54. ISSN: 1211-1430.
53. Titul: Teachers: Between trade union and professional class.
Autoři: Freire, João *EBSCO - ASC*
Zdroj: *Portuguese Journal of Social Science*. 2013, Vol. 12 Issue 1, p25-41. 17p.
ISSN: 1476-413X DOI: 10.1386/pjss.12.1.25_1

54. Podmínky uzavření dohody o pracovní činnosti s pedagogickým pracovníkem / Jiří Valenta. Zdroj: *Praktická personalistika*. 2018, roč. 5, č. 9-10, s. 51. ISSN: 2336-5072.
55. Pedagogičtí pracovníci – konzultace / Jiří Valenta
Zdroj: *Praktická personalistika*. 2017, roč. 4, č. 11-12, s. 45-50. ISSN: 2336-5072.
56. Rozsah přímé pedagogické činnosti ředitele školy sdružující více typů škol / Jiří Valenta
Zdroj: *Praktická personalistika*. 2016, roč. 3, č. 9-10, s. 52-53. ISSN: 2336-5072.
57. Odborná kvalifikace pedagogických pracovníků po novele zákona o pedagogických pracovnících / Jiří Valenta
Zdroj: *Praktická personalistika*. 2015, roč. 2, č. 3-4, s. 38-44. ISSN: 2336-5072.
58. Pracovní doba pedagogických pracovníků / Jiří Valenta
Zdroj: *Praktická personalistika*. 2015, roč. 2, č. 9-10, str. 27- 37. ISSN: 2336-5072.
59. Vnitřní platový předpis v pracovněprávních souvislostech. Část 1 / Monika Puškinová, Petr Bukovjan.
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 15, č. 9 (2018), s. 9-14
60. Vliv statistického výkaznictví na financování veřejné školy / Václav Jelen.
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 15, č. 10 (2018), s. 8-11
61. Vnitřní platový předpis v pracovněprávních souvislostech. Část 2 / Monika Puškinová, Petr Bukovjan.
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 15, č. 11 (2018), s. 26-30
62. Novela zákona o pedagogických pracovnících / Puškinová, Monika. In: *Řízení školy*. -
- ISSN 1214-8679. -- Roč. 13, č. 2 (2016), s. 7-10.

63. Novela zákona o pedagogických pracovnících: příklady, výjimky, použití
přechodných ustanovení / Puškinová, Monika. In: *Řízení školy*. – ISSN 1214-8679. --
Roč. 13, č. 4 (2016), s. 8-13.
64. Zahraniční výjezdy škol: odpovědnost za škodu a některé pracovněprávní souvislosti /
Adam Hlaváč, Monika Puškinová. -- 7 poznámek
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 13, č. 7 (2016), s. 4-9
65. Pracovní doba pedagogických pracovníků, její rozvržení a evidence / Monika
Puškinová.
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 13, č. 10 (2016), s. 21-26
66. Trestní odpovědnost pedagogů / Mahdalíčková, Jana
In: *Řízení školy*. – ISSN 1214-8679. -- Roč. 12, č. 4 (2015), s. 19-21
67. Pracovní doba a rozsah přímé pedagogické činnosti / Monika Puškinová. -- 1 ilustrace,
1 tabulka. In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 12, č. 6 (2015), s. 8-9
68. Právní předpisy a informace významné pro práci škol a školských zařízení: změny za
období červenec 2015 / Monika Puškinová. -- 1 ilustrace
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 12, č. 8 (2015), s. 2-4
69. Poskytování zpětné vazby / Irena Trojanová. -- 1 ilustrace. -- Obsahuje bibliografické
odkazy: 1
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 12, č. 9 (2015), s. 31-32
70. Právní předpisy a informace významné pro práci škol a školských zařízení : změny za
období listopad 2015 / Monika Puškinová. -- 1 ilustrace
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 12, č. 12 (2015), s. 2-3
71. Kvalifikovanost učitelů - další oříšek pro ředitele škol / Václav Trojan. -- 1 fot.
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 11, č. 2 (2014), s. 13-14.

72. Nový občanský zákoník a pracovněprávní vztahy. Část 1 / Monika Puškinová. -- 1 fot., 1 pozn., 2 grafy
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 11, č. 10 (2014), s. 9-12
73. Nový občanský zákoník a pracovněprávní vztahy. Část 2 / Monika Puškinová. -- 1 fot., 1 tab., 3 grafy
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 11, č. 11 (2014), s. 7-10
74. Nový občanský zákoník a pracovněprávní vztahy. Část 3 / Monika Puškinová. -- 1 fot., 1 graf
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 11, č. 12 (2014), s. 7-9
75. Přespočetné (nadúvazkové) hodiny a jejich proplácení / Puškinová, Monika,
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 10, č. 3 (2013), s. 9-15
76. Shrnutí změn v zákoně o pedagogických pracovnících vyvolaných novelou zákona od 1. září 2012 / Jiří Valenta
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 9, č. 8 (2012), s. 3-15
77. Nad novelou zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících / Valenta, Jiří
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 7, č. 6 (2010), s. 4-13.
78. Výběr a přijímání nových zaměstnanců / Kesner, Zdeněk
In: *Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 3, č. 3 (2006), s. 24-26
79. Pracovněprávní judikatura nejvyššího soudu ČR v oblasti regionálního školství / Petr Konečný.
In: *Řízení ve školství*. -- ISSN 2336-7768. -- Roč. 25, č. 5 (2017), s. 35-41
80. Novinky ze školských paragrafů / Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. -- 23 poznámek
In: *Řízení ve školství*. -- ISSN 2336-7768. -- Roč. 24, č. 3 (2016), s. 3-17

81. Právní výklad k § 23 zákona o pedagogických pracovnících / Jindřich Fryč, František Dobšík
In: *Řízení ve školství*. -- ISSN 2336-7768. -- Roč. 22, č. 4 (2014), s. 11-27
82. Pracovněprávní minimum pro každého / Jakubka, Jaroslav,
In: *Řízení ve školství*. -- ISSN 2336-7768. -- Roč. 15, č. 4 (2007), s. 14-34.
83. Učitelé nemají trávit léto na pracáku / Andrea Cerqueirová. –
In: *Sondy revue*. -- ISSN 1802-906X. -- Roč. 25, č. 5, (Květen 2015), s. 26-26
84. Poznámky k některým momentům činnosti mateřské školy ve školním roce 2017/2018 / Monika Puškinová. In: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 2017, č. 4 (2017)
85. Nevyzvednutí dítěte z mateřské školy / Monika Puškinová. In: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 2016, č. 1 (2016)
86. Prodloužení pracovního poměru na dobu určitou / František Muška. In: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 2016, č. 6 (2016)
87. Novinky z Českého výboru OMEP / Dana Moravcová. In: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 1214-8679. -- Roč. 2015, č. 2 (2015)
88. Rozsah přímé pedagogické činnosti ředitelek mateřských škol / Dana Moravcová.
Publikováno v: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- Roč. 2014, č. 6 (2014). -- ISSN 1214-8679.
89. Pracovní doba učitele mateřské školy / Jiří Valenta. Publikováno v: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- Roč. 2013, č. 2 (2013). ISSN 1214-8679.
90. Legislativní dokumenty k činnostem učitelky v MŠ / Radmila Burkovičová.
Publikováno v: *Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy*. -- Roč. 2012, č. 2 (2012), s. 3-5. -- ISSN 1214-8679.

91. Činnost školní družiny a školního klubu v kontextu reformy financování regionálního školství / Monika Puškinová, Petra Schwarzová. -- 9 poznámek, 8 tabulek, 2 ilustrace.
In: *Speciál pro školní družiny: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 2336-4343. --
Roč. 6, č. 5 (2019), s. 3-8
92. Plán činnosti školní družiny a školního klubu na 2. pololetí školního roku / Monika Puškinová.
In: *Speciál pro školní družiny: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 2336-4343. --
Roč. 4, č. 1 (2017), s. 2-6.
93. Školní družina a školní klub: nová právní úprava a některé stávající aspekty činnosti /
Monika Puškinová. -- 1 ilustrace. In: *Speciál pro školní družiny: příloha časopisu
Řízení školy*. -- ISSN 2336-4343. -- Roč. 4, č. 4 (2017), s. 2-4
94. Nevyzvednutí dítěte z mateřské školy, nevyzvednutí dítěte ze školní družiny / Monika Puškinová.
In: *Speciál pro školní družiny: příloha časopisu Řízení školy*. -- ISSN 2336-4343. --
Roč. 3, č. 1 (2016), s. 17-18
95. Zahrnutí nepřímé pedagogické činnosti do práce asistentů pedagoga / Němec, Zbyněk;
Květoňová, Lea; Hájková, Vanda; Strnadová, Iva,
In: *Speciální pedagogika*. – ISSN 1211-2720. -- Roč. 27, č. 3-4 (2017), s. 201-209
96. Přispívá právní vědomí k dodržování práva? / Pavel Kučera, Michael Kincl. In:
Trestní právo. -- ISSN 1211-2860. -- Roč. 15, č. 7-8 (2010), s. 3
97. Přílišná přísnost zaměstnavatele snižuje efektivitu práce / Olga Šedivá. -- 1 ilustrace
In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 23, č. 28 (2015), s. 3
98. Právní výklad k § 23 zákona o pedagogických pracovnících / Jindřich Fryč
In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 21, č. 11 (2013), s. 5-8
99. Konec nejasnostem okolo pracovní doby pedagogických pracovníků / Vít Berka
In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 18, č. 22 (2010), s. 3

100. Další paragrafy novely zákona o pedagogických pracovnících / Olga Šedivá
In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 18, č. 24 (2010), s. 3
101. Některé změny v úvazcích nejen vedoucích pracovníků škol / Olga Šedivá
In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 17, č. 26 (2009), s. 3.
102. Kvalifikace vychovatele / Právní oddělení ČMOS pracovníků školství
In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 15, č. 14 (2007), s. 6
103. Společný právní výklad k nadúvazkovým hodinám MŠMT a ČMOS PŠ / Václav Pícl, František Dobšík. In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 13, č. 8 (2005), s. 10-11
104. Výklad pojmu pedagogický pracovník podle Právnické fakulty Univerzity Karlovy / Miroslav Bělina. In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 9, č. 26 (2001), s. 10
105. Pracovní doba a povinnosti pedagogických pracovníků / Jiří Valenta
In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 8, č. 18 (2000), s. 5. Pokrač.
106. Zaměstnávání pedagogických pracovníků v době školních prázdnin / Jiří Valenta. In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 8, č. 21 (2000), s. 5. Pokrač.1
107. Zaměstnávání pedagogických pracovníků v době školních prázdnin / Jiří Valenta. In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- Roč. 8, č. 22 (2000), s. 5. Pokrač. 2
108. Výklad Pracovního řádu / Vít Berka. In: *Týdeník školství*. – ISSN 1210-8316. -- č. 36 (1996), s. 8
109. Odchod ze školství nic nevyřeší. Porušování pracovněprávních předpisů je neomluvitelné / Jaroslav Rössler. In: *Týdeník školství*. -- ISSN 1210-8316. -- Roč. 2, č. 43 (1994), s. 1, 5

110. Právní vědomí, nevědomí či bezvědomí? / Karel Rýdl. In: *Učitelství listy*. – ISSN 1210-7786. -- Roč. 4, č. 4 (1996-1997), s. 4
111. Tříletá výjimka má pomoci od nedostatku učitelů: návrh zákona je tvrdě odmítán i všele přijímán. Petr Husník. -- 3 ilustrace
In: *Učitelství noviny*. -- ISSN 0139-5718. -- Roč. 122, č. 4 (2019), s. 4-6
112. Na ředitele základek se opět zapomnělo / Jaroslava Štefflová. -- 1 ilustrace
In: *Učitelství noviny*. -- ISSN 0139-5718. -- Roč. 122, č. 17 (2019), s. 8
113. Rána pod pás: vyšší úvazky zástupců jsou proti zdravému rozumu / Petr Husník. -- 2 ilustrace. In: *Učitelství noviny*. -- ISSN 0139-5718. -- Roč. 122, č. 19 (2019), s. 9-11.
114. Dočkají se mateřské školy splněných slibů? / Jaroslava Štefflová. -- 1 ilustrace
In: *Učitelství noviny*. -- ISSN 0139-5718. -- Roč. 121, č. 44-45 (2018), s. 141
115. Když chybí znalost zákoníku práce / Michal Spirit, Jaroslava Štefflová
In: *Učitelství noviny*. -- Roč. 106, č. 8 (2003), s. 8-9. ISSN 0139-5718. Dostupné také z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2719>
116. Stanovisko MŠMT k uzavírání pracovních poměrů s pedagogickými pracovníky na dobu určitou / Frofant, Martin. In: *Učitelství noviny CZ* Roč. 106, č. 26 (2003), s. 6 ISSN 0139-5718.
117. Kariérní systém pedagogických pracovníků / Krabec, Stanislav. In: *Učitelství noviny CZ* Roč. 106, č. 31 (2003), s. 15-16. ISSN 0139-5718.
118. Novinky pracovního řádu / Rössler, Jaroslav; Müllner, Jaroslav; Švancar, Radmil. In: *Učitelství noviny CZ* Roč. 104, č. 15 (2001), s. 7. ISSN 0139-5718.
119. Plovoucí úvazky. Krok správným směrem, nebo pokračování cesty do pekel? / Roupec, Petr; Švancar, Radmil. In: *Učitelství noviny CZ* Roč. 101, č. 22 (1998), s. 6-7. ISSN 0139-5718.

120. Některé pracovněprávní důsledky odvolání z funkce / Ludmila Tomandlová
In: *Učitelství noviny*. -- ISSN 0139-5718. -- Roč. 101, č. 36 (1998), s. 17
121. Právní výuka učitelů - cesta k vytváření právního vědomí společnosti / A. Schauer. In:
Vědecká pojednání. -- Liberec : Technická univerzita, 1999. -- ISSN 1801-1128. -- ISBN
80-7083-354-8. -- Č. 4-2 (1999), s. 209-213
122. Přehled právních předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy. In: *Věstník
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR*. -- ISSN 1211-0876. -- Roč. 70, č. 6
(2014), s. 8-12. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/file/33857/>
123. Seznam právních předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy / Ministerstvo
školství, mládeže a tělovýchovy. -- 6 tab. In: *Věstník Ministerstva školství, mládeže a
tělovýchovy ČR*. -- ISSN 1211-0876. -- Roč. 69, č. 2 (2013), s. 40-43 Dostupné také z:
<http://www.msmt.cz/dokumenty/2013-02>
124. Výběr vnitřních předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy / Ministerstvo
školství, mládeže a tělovýchovy. -- 6 tab. In: *Věstník Ministerstva školství, mládeže a
tělovýchovy ČR*. -- ISSN 1211-0876. -- Roč. 69, č. 2 (2013), s. 44-52. Dostupné také z:
<http://www.msmt.cz/dokumenty/2013-02>
125. Právní vědomí, právní výchova a formování vztahu k právu v evropském prostředí =
Legal consciousness, legal education and relationship to law forming in the EU / Libor
Šnédař. In: *Vstup České republiky do Evropské unie - otázky a problémy = The Accession
of the Czech Republic to the European Union - Issues and Problems: mezinárodní
konference, Liberec, duben 2000*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2000, s. 367-
374. ISBN 80-7083-416-1.

Vysokoškolské kvalifikační práce

126. BAREŠOVÁ, Vladimíra. *Právní vědomí pracovníků mateřských škol* [online]. České Budějovice, 2009 [2019-11-08]. 77 l., příl. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Jiří Pletka. Dostupné z: <https://theses.cz/id/8lz6vh>
127. BROŽKOVÁ, Alena. *Právní vědomí učitelů* [online]. Brno, 2012 [cit. 2019-11-08]. 58 l., příl. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Zdeňka Vaňková. Dostupné z: <https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/19937>
128. DVOŘÁK, David. *Specifika pracovněprávní úpravy ve školství* [online]. Brno, 2019 [cit. 2019-11-07]. 81 l., příl. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019. Vedoucí práce Jan Horecký. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/v63m9/>
129. HANÁK, František Lukáš. *Právní vztahy ve školství* [online]. Olomouc, 2013 [cit. 2019-11-06]. 51 l. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2013. Vedoucí práce Zdenka Nováková. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ykuuud>
130. HERZÁNOVÁ, Eva. *Pracovněprávní vztahy zaměstnanců ve školství* [online]. Brno, 2009 [cit. 2019-11-08]. 109 l. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2009. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/w0utf/>
131. KORBELOVÁ, Simona. *Právní vědomí ředitele základní školy* [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-11-06]. 61 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2013. Vedoucí práce Jindřich Kitzberger. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/114720>
132. LÉTALOVÁ, Marcela Sára. *Učitel základní školy a jeho právní vědomí* [online]. Zlín, 2012 [cit. 2019-11-08]. 82 l., příl. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve

Zlíně. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Zdeňka Vaňková. Dostupné z:
<http://digilib.k.utb.cz/handle/10563/19853>

133. PAŠKOVÁ, Jana. *Právní vědomí pracovníků mateřských škol Plzeňského kraje* [online]. České Budějovice, 2013 [cit. 2019-11-08]. 71 l., příl. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jiří Pletka. Dostupné z: <https://theses.cz/id/uf9h6p/>
134. SMEJKAL, Michal. *Pracovní poměr pedagogických pracovníků ve školství* [online]. Brno, 2019 [cit. 2019-11-08]. 176 l. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019. Školitel Milan Galvas. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/mwlk2/>
135. SMUTNÝ, Lukáš. *Úroveň právního vědomí řídicích pracovníků škol a školských zařízení* [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-11-08]. 99 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2013. Vedoucí práce Jindřich Kitzberger. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/135083>

Online zdroje

136. FRYČ, Jindřich A František DOBŠÍK. Právní výklad k §23 Zákona o pedagogických pracovnících. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ©2013-2019 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/pravni-vyklad-k-23-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>
137. MŠMT: Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti. In: *Pedagogické info* [online]. 15.9.2018 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2018/09/msmt-pracovni-doba-pedagogickych.html>
138. BOUDA, Tomáš. Budeme ještě potřebovat zákon o pedagogických pracovnících? In: *Řízení školy* [online]. 20.2.2019 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/cz/aktuality/budeme-jeste-potrebovat-zakon-o-pedagogickych-pracovnicich.a-5513.html>

Vzor dotazníku

Univerzita Palackého
v Olomouci

Dobrý den,

ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění dotazníku, jehož výsledky budou sloužit výhradně pro účely diplomové práce „Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci“.

Všechny zaznamenané údaje jsou **anonymní** a slouží výhradně pro účely autorky a tvorby empirické části studie. Mnohokrát děkuji za Váš čas!

Bc. Veronika Trojková

Instrukce: Prosím o zakroužkování vždy jen **JEDNÉ** správné odpovědi.

1. Pohlaví:

- a) muž
- b) žena

2. Věk: (doplňte číslici)

3. Místo výkonu pracovního poměru:

a) státní základní škola	e) pedagogicko-psychologická
poradna
b) alternativní základní škola
(Montessori, Waldorfská)	f) dům dětí a mládeže
c) státní mateřská škola	g) školní družina
c) alternativní mateřská škola (lesní
školka, Montessori, Waldorfská)	h) jiné (v případě kombinace dvou
možností, popřípadě jiného
pracoviště prosím popište ...
c) střední odborná škola	
d) gymnázium	

4. Dosažené vzdělání, popřípadě momentální stav ve vztahu k výkonu profese pedagogického pracovníka:

a) bakalářské učitelské	c) magisterské učitelské
b) bakalářské neučitelské	d) magisterské neučitelské

e) maturitní

g) jiné (popište)

f) maturitní + kurz akreditovaný při

MŠMT

5. V rámci výkonu profese se nejvíce důležitých informací dozvídám od:

a) Ředitele školy/ školského zařízení

b) Zástupce ředitele školy

c) Kolegů, kteří tímto byli pověřeni

d) Kolegů, kteří se zajímají o současnou školskou politiku

e) Médii

f) Tisku

g) Jiné (uved'te):

Pokyny: V následujících otázkách je užitá škála od 1 (nejlepší) po 5 (nejhorší), obdobně jako ve školním známkování. Prosím, zaznačte vždy to číslo, které odpovídá Vašemu vztahu (hodnocení) dané problematiky.

6. Současný stav české vzdělávací politiky hodnotím:

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

7. Své zaměstnání hodnotím:

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

8. Informovanost o změnách ze strany vedení školy/ školského zařízení hodnotím:

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

9. Pokud přijdu s něčím novým, reakce kolegů je:

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

10. Své další profesní vzdělávání hodnotím:

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

Následující otázky jsou již zaměřeny na znalosti z oblasti výkonu profese pedagogického pracovníka. Vše je anonymní a slouží pouze pro účely této diplomové práce. Vždy je správná **JEN JEDNA** odpověď.

1. Školský zákon, resp. zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání je vymezen zákonem:

- a) 560/2004 Sb.
- b) 563/2004 Sb.
- c) 561/2004 Sb.
- d) 563/2006 Sb.
- e) 532/2006 Sb.

2. Zákon o pedagogických pracovnících je vymezen zákonem:

- a) 560/2004 Sb.
- b) 563/2004 Sb.
- c) 561/2004 Sb.
- d) 563/2006 Sb.
- e) 532/2006 Sb.

3. Pedagogický pracovník je povinen:

- a) být neustále online pro účely školy nebo školského zařízení
- b) se účastnit zájmového vzdělávání
- c) vytvářet bezpečné klima mimo prostředí školy a podporovat jeho pozitivní rozvoj
- d) chránit před zneužitím osobní údaje, mimo informace od pedagogicko-psychologické poradny v rámci dané školy
- e) vykonávat pedagogickou činnost vždy jen v souladu s cíli a zásadami vzdělávání

4. Učitelskou činnost nemůže vykonávat osoba, která:

- a) má patřičné vzdělání pedagogického zaměření
- b) je plně způsobilá k právním úkonům
- c) se zdržovala více než 5 let v zahraničí mimo státy EU
- d) má zápis v trestním rejstříku
- e) nevykonávala pedagogickou činnost do 10 let od ukončení svého vzdělání

5. Za pedagogického pracovníka nelze označit:

- a) školního psychologa
- b) vychovatele
- c) speciálního pedagoga
- d) asistenta pedagoga
- e) statutární orgán

6. ŠVP je označení pro:

- a) školský vzdělávací program
- b) školní vzdělávací program
- c) školský vzdělávací projekt
- d) školní vzdělávací projekt
- e) školní výchovný plán

7. Co je to RVP?

- a) rámcový vzdělávací plán
- b) rámcový vzdělávací program
- c) rámcovou vzdělávací politiku
- d) rámcové vzdělávací postupy
- e) rámcový výchovný plán

8. Které tvrzení o ŠVP není správné?

- a) ŠVP vytváří pedagogičtí pracovníci
- b) ŠVP se musí řídit všemi standardy dle RVP
- c) ŠVP není povinné v případě alternativního školství
- d) ŠVP musí obsahovat identifikační údaje a učební osnovy
- e) ŠVP je kurikulární dokument

9. Který údaj o školském rejstříku, dle § 141 školského zákona není pravdivý?

- a) je veřejný
- b) týká se škol, školských zařízení a školských právnických osob
- c) týká se školských právnických osob krom těch, co nemají statutární orgán
- d) má i elektronickou podobu
- e) poskytuje údaje českému statistickému úřadu

10. Kdo není z hlediska pedagogiky žák?

- a) subjekt vzdělávání
- b) objekt vzdělávání
- c) dítě
- d) žák
- e) osoba, která má svůj individuální způsob učení

11) Který údaj o české vzdělávací politice není pravdivý?

- a) je veřejná
- b) zajišťuje rovný přístup ke vzdělávání
- c) zajišťuje celoživotní vzdělávání
- d) je základem pro vznik Bílé knihy
- e) zabývá se formálním, neformálním a informálním vzděláváním

12) Mezi školská zařízení nepatří:

- a) školní družina
- b) domov mládeže
- c) základní škola Montessori
- d) diagnostický ústav
- e) školská asistenční poradna

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Obrázky a tabulky

Obr. č. 1. Přehled deduktivních teorií z německého překladu Deduktive Überprüfung von Theorien

Tab. č. 1: Platová tabulka zaměstnanců, kteří jsou pedagogickými pracovníky dle § 2 zákona o pedagogických pracovnících

Grafy

Graf č. 1. Poměr mužů a žen v dotazníkovém šetření

Graf č. 2. Věkové složení respondentů

Graf č. 3. Místo výkonu profese pedagogických pracovníků

Graf č. 4. Dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 5. Informační zdroje pedagogických pracovníků

Graf č. 6. Subjektivní zhodnocení současného stavu vzdělávací politiky

Graf č. 7. Subjektivní zhodnocení zaměstnání jednotlivými pedagogy

Graf č. 8. Subjektivní zhodnocení informovanosti o změnách v rámci školské legislativy

Graf č. 9. Subjektivní zhodnocení zájmu ze strany kolegů/vedení k respondentu

Graf č. 10. Subjektivní zhodnocení dalšího vzdělávání respondenta

Graf č. 11. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 12. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 13. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 14. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 15. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 16. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 17. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 18. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 19. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 20. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 21. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Graf č. 22. Zhodnocení vědomostí v dané problematice

Seznam zkratek

a. j. – a jiné

a. s. – akciová společnost

a. t. d. – a tak dále

Bc. – bakalář

BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci

CIT. – citováno

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

Ev. – eventuálně

ISBN - international Standard Book Number, mezinárodní standardní číslo knihy

Mgr. - magistr

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠ – mateřská škola

Obr. – obrázek

OSN – Organizace spojených národů

Ot. – otázka

Par. – paragraf

Popř. popřípadě

Roč. - ročník

rsp. - respektive

RVP – Rámcový vzdělávací program

s. – strana

ŠVP – Školní vzdělávací program

SŠ – Střední škola

SOŠ – Střední odborná škola

str. – strana

tab. - tabulka

UNESCO-Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

VKOL – Vědecká knihovna Olomouc

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ-Vysoká škola

Vyd. – vydání

Z. č. – zákon číslo

ZŠ – Základní škola

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Trojková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Problematika pracovněprávního vědomí pedagogických pracovníků na školách a školských zařízeních v Olomouci
Název v angličtině:	Issue of the labour consciousness of the pedagogical workers at schools and educational establishments in Olomouc
Anotace práce:	<p>Teoretická část práce se zabývá uvedením do problematiky pracovněprávního vědomí. Vychází z předpokladu spojení právního a pracovního vědomí za využití platné legislativy. V této pasáži dochází k vymezení problematiky, ke strukturálnímu objasnění základních principů v oblasti školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících. Je zde stručně popsán historický vývoj z hlediska propojenosti pracovního práva, školské legislativy a kultury, která má v historii České republiky, potažmo Evropy a celého světa své čestné místo. Teoretická část objasňuje vznik a náležitosti dvou základních pojmů, kterými jsou právní a pracovní vědomí. Jedná se o proces transformace pojmů, jejich interpretaci a postupné začleňování do sféry moderního státu. V závěrečném segmentu teorie jsou představeny klíčové pedagogické pojmy a zhodnocení dosavadních poznatků jiných autorů kvalifikačních diplomových prací. Zhodnocení slouží jako analýza dosavadních zdrojů a poskytuje tak možnost studia v tematicky podobných celcích.</p> <p>Praktická část obsahuje klíčové pojmy z metodologické terminologie. Tyto koncepty mají přímou návaznost na informace uveřejněné v teoretické části studie. Jsou zde objasněny jak základní metodologické postupy, tak přímo dotazníkové šetření, na kterém je výzkum postaven. Samotné dotazování je založeno na třech tematických blocích, a to v rovině informační, postojové a vědomostní. Za cíl bylo stanoveno dosažení relevantních výsledků v daném čase na vymezeném území. Práce se věnuje respondentům, které</p>

	spojují podstatné kvótní znaky, a to práce pedagogického pracovníka a město Olomouc.
Klíčová slova:	Právní vědomí, pracovní vědomí, pracovněprávní vědomí, pedagogický pracovník, Olomouc, pracovní poměr, pracovněprávní vztahy, pedagogická činnost, výkon profese
Anotace v angličtině:	<p>The theoretical part of the thesis deals with introduction to the problematics of labour law awareness. The thesis presumes connection of law awareness and labour awareness while using the legislation in effect. In this part the problematics is defined, the basic principles within Education Act and Pedagogical Workers Act are structurally explained. The historical development is briefly described here from the perspective of interconnection of labour law, educational law and culture, which in the history of Czech Republic, actually in Europe and the whole World has its own place of honour. The theoretical part clarifies origin and requisites of two basic concepts: legal awareness and labour awareness. It deals with the process of transformation of the concepts, their interpretation and gradual implementation into the domain of modern state. In the conclusion of the theory the key pedagogical concepts are introduced and findings of other dissertations authors are evaluated. The evaluation serves as an analysis of available sources and provides the possibility of studying the problematics in thematically similar units.</p> <p>The practical part of the thesis includes key concepts from the methodological terminology. Those concepts are directly connected with the information from the theoretical part of the thesis. This part explains the basic methodological approach and the questionnaire survey which is crucial for the research. The questionnaire is based on three thematic parts: information, mindset and knowledge. The aim of the research was to get results relevant in certain time and in certain area. This research was aimed at respondents who are linked by following key attributes: being a pedagogical worker and the city of Olomouc.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Legal awareness, labour awareness, labour law awareness, pedagogical worker, Olomouc, employment, labour law relationship, educational activity, exercise of a profession

Přílohy vázané v práci:	<ol style="list-style-type: none">1. Rešerše2. Dotazník3. Seznam zkratek
Rozsah práce:	78 stran
Jazyk práce:	Čeština